

**Zachodniopomorski Zarząd Melioracji
i Urządzeń Wodnych
w Szczecinie**

Województwo
Zachodniopomorskie

**AKTUALIZACJA „PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA
TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO”
WRAZ Z PLANEM REALIZACYJNYM PIERWSZEGO ETAPU**

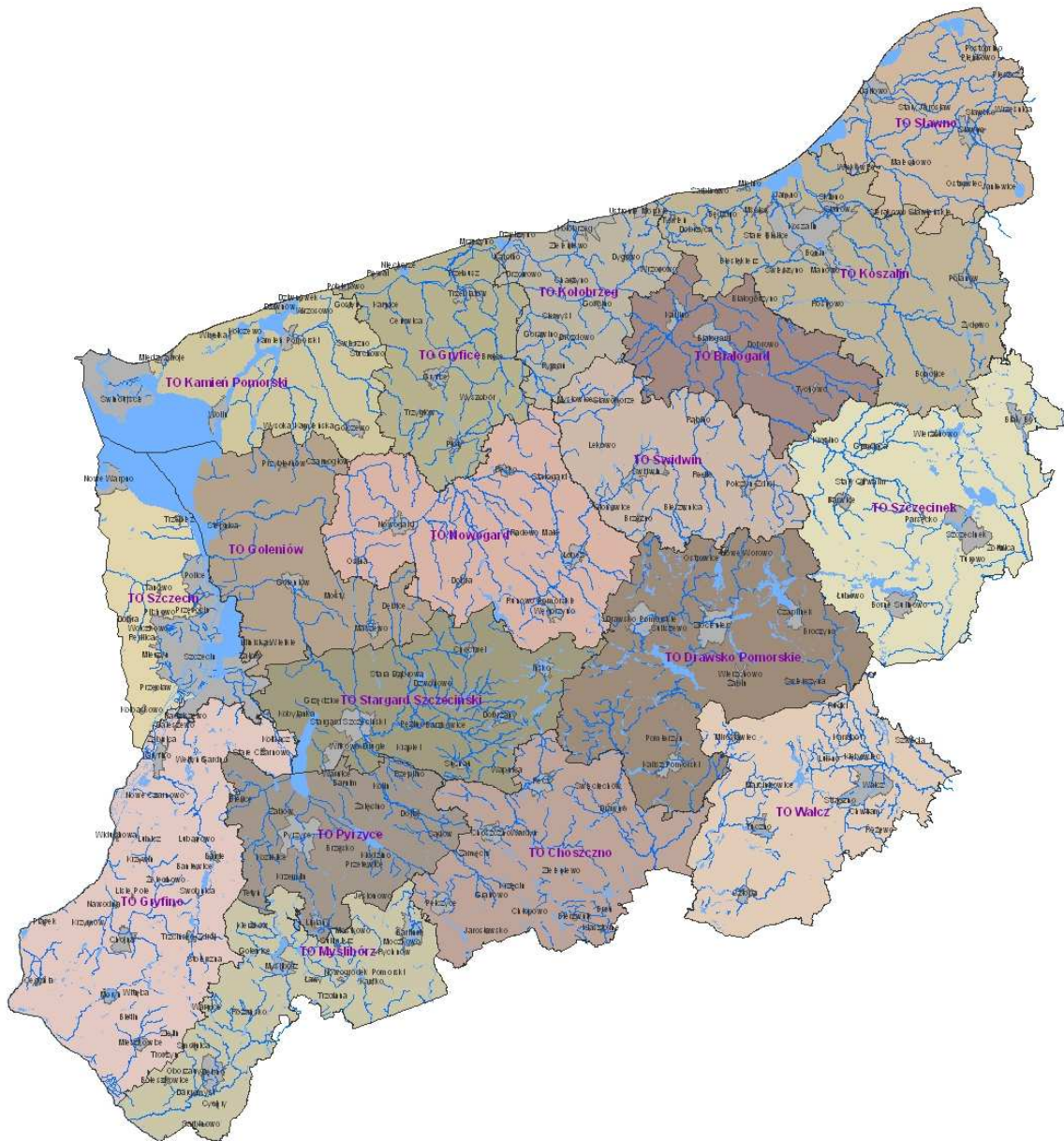
Opracował zespół:
Stanisław Cygiel
Andrzej Bładoszewski
Michał Durka
Piotr Baliński

Zatwierdził:
Tomasz Płowens
Dyrektor

Województwo Zachodniopomorskie

Zachodniopomorski Zarząd
Melioracji i Urządzeń Wodnych

Spis treści

I.	WSTĘP	4
II.	CEL I ZAKRES	4
III.	UZASADNIENIE OPRACOWANIA AKTUALIZACJI.....	4
IV.	METODYKA.....	6
V.	POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNEJ	6
VI.	POLITYKA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	9
VI.1.	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	9
VI.2.	STRATEGIA GOSPODARKI WODNEJ.....	10
VI.3.	POLITYKA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W KRAJU I NA TERENIE WOJEWÓDZTWA	11
VII.	REALIZACJA KRAJOWEJ POLITYKI WODNEJ – PODSTAWY PRAWNE	12
VII.1.	PRAWO WODNE	12
VII.2.	USTAWA O OCHRONIE PRZYRODY	13
VIII.	WŁASNOŚĆ WÓD	14
IX.	UWARUNKOWANIA REGIONALNE PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	15
IX.1.	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	15
IX.2.	REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	16
IX.3.	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	17
IX.4.	PROGRAM BUDOWY PRZEPLAWEK.....	19
X.	ZASOBY WODNE WOJEWÓDZTWA	20
X.1.	WYBRANE PROBLEMY GOSPODARKI WODNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	25
XI.	ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	26
XII.	KIERUNKI DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO PROWADZENIA MAŁEJ RETENCJI NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	26
XIII.	ZASADY WYKORZYSTANIA WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH DO OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH.	28
XIV.	KONCEPCJE LOKALIZACJI, BUDOWY I ROZBUDOWY OBIEKTÓW MAŁEJ RETENCJI	29
XV.	KONSULTACJE SPOŁECZNIE - ZAKRES	30
XVI.	WPŁYW OBIEKTÓW MAŁEJ RETENCJI NA ŚRODOWISKO	30
XVII.	PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	31
XVIII.	PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	50
XIX.	LITERATURA.....	51

I. WSTĘP

Niniejsze opracowanie jest aktualizacją PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, sporządzonego przez Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, w której zawarto wykaz inwestycji do wykonania stanowiący I etap realizacji Programu Małej Retencji.

II. CEL I ZAKRES

Celem niniejszego opracowania jest wskazanie działań prowadzących do zwiększenia retencji wodnej na obszarze województwa zachodniopomorskiego, a w konsekwencji poprawy lokalnych warunków gruntowo-wodnych oraz zwiększenia dostępności zasobów wodnych dla rolnictwa i leśnictwa. Jednocześnie, realizacja małej retencji na obszarze województwa winna sprzyjać zwiększeniu bioróżnorodności i poprawie stanu ochrony gatunków i siedlisk zależnych od wód.

Zakres niniejszego opracowania obejmuje:

- prawne i programowe uwarunkowania realizacji wojewódzkiego programu małej retencji,
- cele i kierunki działań dla realizacji małej retencji na terenie województwa zachodniopomorskiego,
- zasady wykorzystania warunków siedliskowych do ochrony i kształtowania zasobów wodnych,
- koncepcję lokalizacji, budowy i rozbudowy obiektów małej retencji,
- wpływ obiektów małej retencji na środowisko,
- szacunkowe koszty realizacji programu,
- mapę poglądową obrazującą przybliżoną lokalizację planowanych inwestycji małej retencji.

III. UZASADNIENIE OPRACOWANIA AKTUALIZACJI

Podstawą opracowania aktualizacji jest „PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO”, opracowany w 2004 (Uchwała Nr XV/173/04 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia: 28 czerwca 2004r. w sprawie: uchwalenia programu wojewódzkiego pn. „Program Małej Retencji Wód dla Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015” roku). Program ten był syntezą wcześniej opracowanych programów małej retencji, które miały być podstawą intensyfikacji działań na rzecz poprawy stanu oraz zwiększenia dostępności zasobów wodnych w skali lokalnej. Programy te zakładały realizację inwestycji zwiększających zasoby wód pod względem ilościowym oraz działań na rzecz poprawy jakości tych wód oraz elementy ochrony przeciwpowodziowej.

Ze względu na zmiany w funkcjonowaniu systemu finansującego wykonanie zadań melioracyjnych – pojawienie się funduszy zewnętrznych, zmiany prawne i administracyjne jakie planowane są do wprowadzenia w ramach strategii gospodarki wodnej, Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w 2008 roku opracował aktualizację PROGRAMU MAŁEJ

RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO i przygotował wykaz inwestycji planowanych do realizacji do roku 2015.

Aktualizacja Programu ma na celu dostosowanie go do aktualnie obowiązujących wymagań formalno-prawnych. Ponadto, spośród zadań wymienionych w PROGRAMIE MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO wybrano zadania priorytetowe (realizacyjne), uwzględniając kwestie związane własnością gruntów, potrzebami wodnymi rolnictwa i leśnictwa oraz ochroną przyrody i konsultacjami społecznymi.

Niniejsze opracowanie zawiera zatem wykaz planowanych do realizacji obiektów i ma charakter ogólnym, jest dokumentem otwartym. W przypadku stwierdzenia konieczności wykonania dodatkowych obiektów retencjonujących wodę dopuszcza się możliwość jego uzupełnienia bądź modyfikacji po przeprowadzeniu monitoringu efektywności i postępów realizacji Programu - cykl roczny zakłada opracowywanie sprawozdania z realizacji Programu. Przedmiotowe opracowanie należy traktować jako wstępną identyfikację zamierzeń dotyczących realizacji obiektów małej retencji na obszarze województwa, dlatego przed przystąpieniem do realizacji każdego obiektu niezbędne będzie przeprowadzenie procedury lokalizacyjnej, wynikającej z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 z póź. zm.) oraz ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2006 nr 156 poz. 1118 – tekst jednolity z późniejszymi zmianami), a także opracowanie dokumentacji, zarówno koncepcyjnej jak i projektowej, uwzględniającej wymogi zawarte w ustawach: Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. 2006 nr 129 poz. 902), Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz. U. 2005 nr 239 poz. 2019 z późniejszymi zmianami) oraz ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2002, Nr 92, poz. 880).

Potrzeba aktualizacji jest konsekwencją szeregu zmian, jakie zaszły zarówno w zakresie uwarunkowań prawno-proceduralnych, jak i w uwarunkowaniach gospodarczo-przestrzennych.

W okresie 1995 (kiedy powstawały pierwsze programy małej retencji, w układzie starych województw) – 2008 opracowano i zatwierdzono szereg dokumentów planistycznych i programowych regulujących politykę państwa w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami i ochrony zasobów wodnych: Politykę Ekologiczną Państwa, wyznaczającą główne cele i kierunki ochrony zasobów środowiska w Polsce, Strategię Zrównoważonego Rozwoju i Strategię Gospodarki Wodnej.

Wśród nowych, nadrzędnych dokumentów do „PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO”, opracowanych na szczeblu wojewódzkim należy wymienić: Strategię Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego, Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego Na Lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012 – 2015 oraz Program Budowy Przepławek. Zawierają one, między innymi, wytyczne odnośnie kierunków gospodarowania i ochrony zasobów wodnych i przyrodniczych, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w regionalnym programie małej retencji.

W związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami i wymaganiami legislacyjnymi (wynikającymi z akcesji do Unii Europejskiej), potrzebami wodnymi i priorytetami gospodarki wodnej zaistniała potrzeba aktualizacji Programu.

Jednocześnie należy podkreślić, że Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opracowuje nową Strategię Gospodarki Wodnej oraz plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Dokumenty te będą wyznaczały kierunki polityki wodnej w Polsce. Zatem po ogłoszeniu planów gospodarowania wodami należy przeprowadzić analizę zbieżności „PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO” z wspomnianymi dokumentami.

Na przestrzeni lat zmieniło się także zapotrzebowanie na wodę na obszarze województwa: stopniowo zwiększa się udział turystyki i rekreacji na obszarach dotychczas użytkowanych rolniczo. Jednocześnie zmieniała się struktura gospodarstw rolnych, struktura upraw i hodowli. Dzięki uporządkowaniu kwestii związanych z gospodarką rybacką na wodach śródlądowych znacznie poprawiły się warunki bytowania ryb, skład gatunkowy obserwowany w rzekach i jeziorach, a w konsekwencji – zwiększyło się zainteresowanie turystyką i wędkarstwem w regionie.

IV. METODYKA

Program opracowano na podstawie realnie oszacowanych przez Oddziały Terenowe informacji o potrzebach retencjonowania wody w świetle ostatnich lat i występujących w tym okresie na przemian susz i powodzi. W ten sposób opracowany został wykaz inwestycji pokrywający rzeczywiste potrzeby wodne rolnictwa, leśnictwa i ochrony przyrody. W procesie weryfikacji konsultowano się z lokalnymi władzami samorządowymi, służbami leśnymi, służbami ochrony przyrody i organizacjami pozarządowymi.

V. POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNEJ

W związku z akcesją do Unii Europejskiej Polska została zobowiązana do dostosowania prawodawstwa krajowego do wymogów wspólnotowych. Wdrożenie szeregu dyrektyw związanych z szeroko pojętą ochroną środowiska w stosunkowo krótkim czasie przyczyniło się do zmian w polityce środowiskowej państwa (np. wprowadzenie konieczności przeprowadzania konsultacji społecznych, poszerzeniu celów gospodarki wodnej o kwestie ekologiczne i ekonomiczne, wprowadzenie nowych ograniczeń emisji zanieczyszczeń itp.), a także wprowadzenia wielu zmian w ustawodawstwie polskim oraz zmianami wymagań i norm w ochronie środowiska.

Prawodawstwo unijne obejmuje szereg aktów regulujących poszczególne aspekty gospodarowania wodami, począwszy od przeciwdziałania emisjom substancji zanieczyszczających wody, poprzez ochronę zasobów przyrodniczych i wykorzystanie odnawialnych zasobów energii, aż do strategii rozwoju żeglugi śródlądowej i morskiej. Najważniejszym obowiązującym obecnie w Unii Europejskiej dokumentem regulującym politykę wodną państw członkowskich jest dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z

dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tak zwana Ramowa Dyrektywa Wodna - RDW).

RDW stawia za główny cel polityki wodnej ochronę śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych. Ochrona ta realizowana jest poprzez zapobieganie pogarszaniu jakości szeroko rozumianych zasobów wodnych oraz ekosystemów silnie zależnych od wód (mokradeł, lasów łąkowych itp.), przy jednoczesnym zapewnieniu dostatecznej ilości wody dla ludności, rolnictwa i przemysłu. Ramowa Dyrektywa Wodna dopuszcza zatem budowanie nowych budowli i urządzeń wodnych, w tym obiektów małej retencji, pod warunkiem uwzględnienia i spełnienia wymagań ekologicznych ekosystemów wodnych i zależnych od wód.

Wśród celów polityki wodnej Unii Europejskiej, przedstawionych w artykule 1 Dyrektywy, wskazano między innymi propagowanie zrównoważonego korzystania z wody, opartego na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych oraz dążenie do zmniejszenia skutków powodzi i suszy. Natomiast cele środowiskowe RDW przedstawiono w artykule 4. Wśród nich wymienia się realizację przedsięwzięć związanych z magazynowaniem wód, jak na przykład zaopatrzenie w wodę do picia, wytwarzanie energii elektrycznej lub nawadnianie, uzasadnioną regulację wód, zapobieganie powodzi. Realizacja wspomnianych działań nie powinna opóźnić osiągnięcia nadrzędnego celu RDW, jakim jest dobry stan wód, przy zapewnieniu dostatecznej ich ilości i jakości zarówno dla spełnienia potrzeb człowieka, jak i środowiska przyrodniczego. Realizacja obiektów małej retencji powinna być, zgodnie z wymaganiami RDW, poprzedzona analizą ekonomiczną uwzględniającą koszty realizacji i eksploatacji obiektu oraz koszty środowiskowe i zasobowe związane z nimi oraz korzyści ekonomiczne i środowiskowe, przysporzone dzięki nim.

Od dnia 22 grudnia 2007 roku obowiązuje Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, tak zwana Dyrektywa Powodziowa. Realizacja celów Dyrektywy Powodziowej doprowadzi do ograniczania negatywnych konsekwencji dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, związanych z powodzią. Na jej mocy opracowane zostaną, między innymi, plany zarządzania ryzykiem powodziowym.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym będą zawierać takie informacje jak na przykład najważniejsze informacje dotyczące kosztów i korzyści, zasięgu powodzi i trasy przejścia fali powodziowej oraz obszarów o potencjalnej retencji wód powodziowych, gospodarowania gruntami i wodą, planowania przestrzennego, zagospodarowania terenu, ochrony przyrody, nawigacji i infrastruktury portowej. Plany te będą mogły zawierać wytyczne dotyczące planowania przestrzennego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zagrożonych powodzią, rozbudowy infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym mają zostać opracowane i wdrożone do 2015 roku.

Obok RDW oraz Dyrektywy Powodziowej Unia Europejska przyjęła szereg dyrektyw związanych z kształtowaniem i ochroną zasobów wodnych. W związku z postępowaniem z wdrażaniem RDW, dyrektywy te będą stopniowo tracić moc prawną. Niemniej jednak, wśród istotnych dokumentów regulujących kwestie wodno-gospodarcze należy wymienić:

- dyrektywę 76/160/ECC dotyczącą jakości wody w kąpieliskach,

- dyrektywę 91/676/EWG w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego, tzw. dyrektywę azotanową.

Ponadto, dyrektywami regulującymi zagadnienia ochrony przyrody, które mogą wpływać na sposób korzystania z wód są:

- dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,
- dyrektywa EWG 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979, o ochronie dziko żyjących ptaków,

będące podstawą tworzenia w Unii Europejskiej międzynarodowej sieci ochrony przyrody Natura 2000.

Transpozycja wspomnianych dyrektyw do polskiego prawa została praktycznie zakończona (za wyjątkiem Dyrektywy Powodziowej, z uwagi na termin wejścia dyrektywy w życie), a ich wymagania i regulacje znalazły odzwierciedlenie w odpowiednich ustawach: ustawie Prawo wodne, ustawie Prawo ochrony środowiska, ustawie o ochronie przyrody i innych.

Za wdrożenie dyrektyw związanych z gospodarowaniem wodami w Polsce odpowiada Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, jednak w prace związane z pełnym spełnieniem wymogów dyrektyw zaangażowane są liczne instytucje państwowe oraz organy samorządowe. Obecnie opracowywane są podstawowe dokumenty planistyczne w zakresie gospodarowania wodami – plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Plany te będą uwzględniać wymagania stawiane zrównoważonemu zarządzaniu wodami przez wszystkie dyrektywy środowiskowe Unii Europejskiej. Pierwsze plany mają być opracowane, skonsultowane ze społeczeństwem i opublikowane do grudnia 2009 roku.

Zapisy wspomnianych powyżej planów będą podstawą do opracowania nadrzędnego w stosunku do nich dokumentu: programu wodno-środowiskowego kraju. Jednocześnie, plany będą nadrzędne w zakresie gospodarowania wodami w odniesieniu do wszelkich planów i programów regionalnych. Należy spodziewać się zatem, że w związku z zakończeniem prac nad planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz programem wodno-środowiskowym kraju konieczna będzie weryfikacja i aktualizacja „PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO”.

Program powinien być zatem zgodny z zapisami planów gospodarowania wodami na obszarach dorzecza Odry i rzek przymorza, a co za tym idzie – z polityką wodną prowadzoną przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej i podległe mu Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej w Szczecinie i Poznaniu.

Jest wskazane, aby Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych monitorował i, o ile to będzie możliwe, uczestniczył w procesie opracowywania planów gospodarowania wodami oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym, a także innych dokumentów planistycznych związanych z gospodarką wodną szczebla krajowego i regionalnego, tak aby ograniczyć możliwość konfliktów i komplikacji związanych z ich wzajemnym uzgadnianiem.

VI. POLITYKA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA

VI.1. Polityka Ekologiczna Państwa

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 jest najważniejszym dokumentem wyznaczającym kierunki szeroko pojętych działań w zakresie ochrony środowiska w Polsce. W tejże polityce, obok działań o charakterze systemowym, zawarte są konkretne cele i kierunki działań, w tym cele i działania podejmowane dla zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska, surowców, materiałów, wody i energii, a także kształtowania stosunków wodnych i ochrony przed powodzią.

Polityka Ekologiczna Państwa jest zbieżna z wymogami dyrektywy 2000/60/WE (Ramowej Dyrektywy Wodnej), której celem jest doprowadzenie do osiągnięcia przez wody powierzchniowe dobrego stanu wód tak pod względem ekologicznym jak i jakościowym do 2015 roku. Kształtuje ona potrzeby względem zasobów wodnych oraz ochrony przed powodzią i skutków suszy, osiągane między innymi poprzez dążenie do zapewnienia dobrego stanu wód i efektywną ochronę przed powodzią i suszą. Wymienić można następujące kierunki działań w tym zakresie:

- właściwe utrzymanie wód i urządzeń wodnych,
- wyznaczenie obszarów zalewowych,
- modernizację systemu melioracji wodnych,
- rozwój małej retencji,
- budowę zbiorników i stopni wodnych, zwłaszcza na obszarach o znacznym zagrożeniu powodzią i suszą w harmonii z wymaganiami ochrony różnorodności biologicznej i przyrody.

Rozwój małej retencji wskazywany jest zatem jako jedno z istotnych działań na rzecz kształtowania zasobów wodnych i ochrony przed powodzią i suszą. Wskazane działania powinny sprzyjać ochronie terenów przyrodniczo cennych (ukształtowanych ekosystemów) oraz ochronie gatunkowej flory i fauny związanej ze środowiskiem wodnym. Obiekty małej retencji nie powinny zatem znacząco negatywnie oddziaływać na równowagę ekologiczną obszarów przyrodniczo cennych.

Jednocześnie, podkreślono znaczenie działań polegających na zachowaniu naturalnych zbiorników retencyjnych, takich jak tereny podmokłe i nieuregulowane ciek, głównie w ramach działań w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej. Modernizacja bądź budowa obiektów małej retencji realizowana na przesuszonych bądź zmeliorowanych obszarach podmokłych może znacząco wpływać na poprawę ich jakości przyrodniczej.

Istotnym kierunkiem działań związanym z ochroną i gospodarowaniem zasobami wodnymi, wymienionym w polityce ochrony środowiska, jest ochrona wód powierzchniowych przed eutrofizacją. Zarówno problem jak i działania, będą dotyczyły przede wszystkim Pojezierzy, obszarów ochrony przyrody oraz podatnych na eutrofizację wód Zalewu Szczecińskiego. Realizacja obiektów małej retencji może spowodować zmniejszenie potencjału samooczyszczania się cieków i jezior. Dlatego też realizacja małej retencji powinna zostać

poprzedzona szczegółowymi analizami wpływu na jakość wód i potencjalne nasilenie procesu eutrofizacji, szczególnie na obszarach przyrodniczo cennych.

W myśl Polityki Ekologicznej Państwa założenia związane z realizacją zasady zrównoważonego rozwoju, a szczególnie z ochroną zasobów wodnych, obejmują takie działania jak na przykład: zwiększenie lesistości do co najmniej 30% powierzchni kraju, dalszą rozbudowę sieci Natura 2000, ochronę siedlisk wodno-błotnych oraz poprawę jakości wód powierzchniowych. Należy podkreślić, że są to działania komplementarne do działań podejmowanych w ramach zwiększenia retencji wodnej.

Priorytetem Polityki Ekologicznej Państwa są ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody polegające, między innymi, na ochronie obszarów wodno-błotnych oraz wzmocnieniu różnorodności biologicznej. Realizacja „PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO” będzie działaniem realizującym wspomniany priorytet.

Działania inicjowane przez samorządy lokalne powinny być zgodne z wytycznymi regionalnych zarządów gospodarki wodnej, stąd konieczność opiniowania przez rady regionów wodnych wszelkich działań dotyczących gospodarowania wodami w regionach wodnych, w tym przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów, projektów inwestycji związanych z gospodarowaniem wodami.

VI.2. Strategia Gospodarki Wodnej

Strategia Gospodarki Wodnej została zatwierdzona uchwałą Rady Ministrów 13 września 2005 roku. W niniejszym opracowaniu uwzględniono również projekt aktualizacji Strategii Gospodarki Wodnej, opracowany przez Ministerstwo Środowiska w czerwcu 2006 roku. W Strategii zdiagnozowano stan gospodarki wodnej w Polsce oraz określono najważniejsze problemy i działania zmierzające do złagodzenia ich skutków. Wśród nich należy wymienić:

- niedobory wód powierzchniowych i potrzebę zwiększenia retencji wodnej,
- ograniczone zasoby wód podziemnych oraz pogarszanie się ich jakości,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- niezadawalający stan budowli i urządzeń wodnych, w tym w infrastrukturze przeciwpowodziowej.

PROGRAM MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, obejmujący między innymi modernizację istniejących obiektów, będzie realizował działania zmierzające do złagodzenia skutków problemu jakim jest zły stan budowli hydrotechnicznych. Ponadto, w skali lokalnej, realizacja Programu przyczyni się do ograniczenia negatywnych skutków wezbrań lub niedoborów wody.

Strategia określa podstawowe kierunki rozwoju gospodarki wodnej do 2020 roku oraz działania umożliwiające realizację zasady zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu wodami:

- zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych ludności i gospodarki przy poszanowaniu zasad zrównoważonego użytkowania wód,
- osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych,

- podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy.

Mała retencja, melioracje nawadniające i retencja naturalna w Strategii Gospodarki Wodnej wskazane są jako środki łagodzące i ograniczające negatywne skutki suszy meteorologicznej. Jednocześnie Strategia podkreśla konieczność modernizacji istniejących obiektów, przede wszystkim ze względu na ich zły stan techniczny spowodowany wieloletnim brakiem konserwacji.

PROGRAM MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO zgodny jest zatem z głównymi kierunkami polityki wodnej kraju. Należy jednak podkreślić, że zgodnie z zapisami zawartymi w Strategii, działania zmierzające do retencjonowania wód powinny być skorelowane z działaniami mającymi na celu poprawę stanu czystości wód powierzchniowych. Jednocześnie, podjęcie nowych inwestycji musi być poprzedzone wnikliwą analizą zakładanych funkcji jakie mają spełniać projektowane obiekty, z uwzględnieniem ich oddziaływania na środowisko, a także przygotowaniem montażu finansowego inwestycji tak, aby mogły być one sprawnie zrealizowane.

Obecnie Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej rozpoczął prace nad aktualizacją Strategii Gospodarki Wodnej. Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie monitoruje ich przebieg i – w razie potrzeby – zweryfikuje i zaktualizuje PROGRAM MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, tak aby jego założenia, cele i kierunki działań były zgodne z celami polityki wodnej wyznaczonymi na szczeblu krajowym.

VI.3. Polityka zagospodarowania przestrzennego w kraju i na terenie województwa

„Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, przyjęta przez Sejm w 2000 roku, wskazuje strategiczne cele rozwoju przestrzennego zagospodarowania kraju. Według Koncepcji, założenia polityki proekologicznej realizowanej na szczeblu krajowym opierają się między innymi na uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w programach przedsięwzięć publicznych o zasięgu ponadlokalnym, jak również stopniowym rozszerzaniu i utrwalaniu dobrej kondycji ekologicznej obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze.

Najważniejsze proekologiczne zasady gospodarki wodnej wskazane w Koncepcji obejmują:

- prowadzenie wodochronnej gospodarki w zlewniach (promocja gospodarki wodnej nastawionej na retencję wody w glebach i w pierwszych poziomach wód podziemnych na obszarach gospodarki rolnej i leśnej, w tym zaniechania nadmiernych odwadniających melioracji),
- wprowadzenie szczególnych zasad ochrony środowiska w regionach źródliskowych i na obszarach alimentacji głębokich wód podziemnych,
- pozostawienie nieuregulowanych rzek, których funkcje przyrodnicze dotąd nie uległy dewastacji, o ile postępowanie to nie będzie sprzeczne z wymogami racjonalnej gospodarki wodnej i ochroną przeciwpowodziową.

VII. REALIZACJA KRAJOWEJ POLITYKI WODNEJ – PODSTAWY PRAWNE

Wśród aktów prawnych regulujących gospodarowanie wodami (w tym kwestie związane z realizacją małej retencji) ochronę przyrody i środowiska w Polsce należy wymienić przede wszystkim ustawy: Prawo wodne oraz ustawę o ochronie przyrody.

VII.1. Prawo wodne

Podstawowym aktem prawnym regulującym gospodarowanie wodami w Polsce jest ustawa z dnia 21 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz. U. 2001 Nr 115 poz. 1229 z późn. zm.) wraz z późniejszymi zmianami oraz aktami wykonawczymi. Ustawa określa, między innymi, kompetencje i obowiązki organów odpowiedzialnych za gospodarowanie wodami. Ponadto wymienia dokumenty związane z planowaniem gospodarowania wodami, które będą opracowywane na szczeblu krajowym (krajowy program wodno-środowiskowy, plan ochrony przeciwpowodziowej oraz plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju), regionalnym (np. plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, warunki korzystania z wód regionu wodnego, plan ochrony przeciwpowodziowej) i lokalnym (np. warunki korzystania z wód zlewni – sporządzane w miarę potrzeb). Dokumenty te mogą narzucać szereg ograniczeń i wymogów, jak na przykład ograniczenia w zakresie korzystania z wód, wykonywania nowych urządzeń wodnych czy też ograniczenia w zakresie korzystania z powierzchni zlewni (w rejonie międzywala).

Wspomniane powyżej plany i programy są nadrzędnymi dokumentami w stosunku do dokumentów regionalnych i sektorowych, ponieważ wyznaczają kierunki polityki wodnej państwa.

Artykuł 2 ust. 1 Prawa wodnego wskazuje, że zarządzanie zasobami wodnymi służy zaspokajaniu potrzeb ludności, gospodarki, ochronie wód i środowiska związanego z tymi zasobami, w szczególności w zakresie:

1. zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności,
2. ochrony przed powodzią i suszą,
3. zapewnienia wody dla potrzeb rolnictwa oraz przemysłu,
4. zaspokajania potrzeb związanych z turystyką, sportem oraz rekreacją,
5. tworzenia warunków dla energetycznego, oraz rybackiego wykorzystania wód.

Należy podkreślić, że w myśl art. 63 Prawa wodnego przy projektowaniu, wykonaniu i użytkowaniu budowli wodnych należy zachować zasadę zrównoważonego rozwoju oraz dążyć do zachowania dobrego stanu wód i charakterystycznych dla nich biocenoz. Jednocześnie, w uzasadnionych lokalnymi warunkami środowiska przypadkach należy zadbać, aby budowle piętrzące umożliwiały migrację ryb.

Według zapisów artykułu 80 ustawy, ochronę przed powodzią oraz suszą realizuje się, między innymi, przez działania związane z zachowaniem i tworzeniem wszelkich systemów retencji wód, budową i rozbudową zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych, a także przez racjonalne

retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych także sterowanie przepływami wód.

Należy wspomnieć, że na realizację obiektów małej retencji – zgodnie z art. 122 ustawy Prawo wodne – niezbędne będzie uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego. Pozwolenie wodnoprawne wydaje – na wniosek inwestora – starosta lub marszałek województwa.

Polityka wodna na poziomie kraju realizowana jest przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (KZGW), któremu podlega siedmiu dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej (RZGW). Zlewnie zlokalizowane na obszarze województwa zachodniopomorskiego znajdują się w kompetencjach RZGW w Szczecin oraz w Poznań.

Prezes KZGW koordynuje prace związane z wdrożeniem Ramowej Dyrektywy Wodnej w Polsce. W związku z powyższym, wyznaczono szereg obszarów chronionych. Na obszarach tych podejmowane będą działania zmierzające do poprawy bądź zachowania dobrego stanu wód w ich granicach.

VII.2. Ustawa o ochronie przyrody

Na obszarze województwa zachodniopomorskiego wyznaczono szereg obszarów chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami) pokrywających w sumie około 30% powierzchni województwa. Ustawa narzuca szereg ograniczeń w gospodarowaniu wodami na obszarach chronionych. W myśl art. 15 ust. 1 ustawy, na obszarach parków narodowych i rezerwatów obowiązuje szereg zakazów, wśród których dla programu małej retencji szczególne znaczenie mają: zakaz zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody oraz zakaz budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych (z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody). Należy podkreślić, że w przypadku każdego obiektu zlokalizowanego na obszarze parku narodowego bądź rezerwatu, należy uzgodnić zakres oddziaływania i sposób realizacji robót.

Zatem, lokalizacja i rodzaj obiektów planowanych do realizacji w ramach Programu małej retencji województwa Zachodniopomorskiego na obszarach parków narodowych i rezerwatów muszą być spójne z planami ochrony tych obszarów.

Mniej rygorystyczne ograniczenia obowiązują dla obszarów parków krajobrazowych (art. 17 ustawy o ochronie przyrody) i obszarów chronionego krajobrazu. Niemniej jednak, w parku krajobrazowym zabrania się realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska. Ponadto, zabrania się dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej. Niezbędne jest zatem przeanalizowanie potrzeb wodnych i stosunków wodnych w rejonie lokalizacji planowanych obiektów.

Ponadto, ustawa o ochronie przyrody przenosi do prawodawstwa polskiego dyrektywę Unii Europejskiej 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz dyrektywę EWG 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 roku, o ochronie dziko żyjących ptaków, na mocy których powstaje w granicach Unii Europejskiej sieć ochrony przyrody Natura 2000. Na terenie województwa wyznaczono 64 obszary sieci Natura 2000, ponadto

osobną listę opracowały organizacje pozarządowe. Zakazy i nakazy dotyczące gospodarowania zasobami wodnymi na obszarach Natura 2000 ustalane są dla każdego obszaru indywidualnie, w tak zwanym planie ochrony obszaru. Należy podkreślić, że realizacja działań ochronnych na obszarach sieci Natura 2000 nie wyklucza realizacji małej retencji jako takiej, ale pod warunkiem, że zostanie zachowany dobry stan ochrony gatunków i siedlisk, dla ochrony których utworzono obszar lub – w wyjątkowych przypadkach – że zostaną zrealizowane działania kompensacyjne.

VIII. WŁASNOŚĆ WÓD

Kwestie związane z własnością wód reguluje ustawa Prawo wodne. W myśl Rozdziału 2. „Prawo własności wód”, wody mogą stanowić własność Skarbu Państwa, osoby fizycznej lub osoby prawnej. W myśl art. 11 ustawy Prawo wodne, w imieniu Skarbu Państwa prawa właścicielskie do wód publicznych wykonują:

- minister właściwy do spraw gospodarki morskiej – w stosunku do wód morskich,
- Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (KZGW) – w stosunku do wód powierzchniowych i podziemnych istotnych dla kształtowania zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej,
- dyrektorzy parków narodowych,
- marszałkowie województw – w stosunku do wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa.

W praktyce, płynącymi wodami śródlądowymi takimi jak na przykład strumienie i potoki górskie, wody graniczne oraz cieki o charakterze naturalnym (o średnim przepływie z wielolecia równym lub wyższym od 2,0 m³/s w przekroju ujściowym) oraz zbiornikami wodnymi przez które przepływają cieki, administruje Prezes KZGW oraz – w jego imieniu – dyrektorzy Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej. Z kolei cieki istotne dla rolnictwa – przede wszystkim niewielkie rzeki i urządzenia wodne – przede wszystkim melioracje ogólne – administrowane są przez marszałka województwa, w imieniu którego działania z zakresu gospodarowania wodami realizuje dyrektor.

Zarówno Prezes KZGW jak i marszałek województwa mogą scedować swoje prawa w zakresie administrowania wodami publicznymi na nadleśniczych. Natomiast, wodami powierzchniowymi znajdującymi się w granicach parków narodowych, administruje dyrektor parku.

Obok prawa własności wód należy także podkreślić kwestie związane z prawami do czerpania pożytków z użytkowania wód. Kwestie te reguluje art. 13 ustawy Prawo wodne. Od 2003 roku dyrektorzy RZGW oddają w trwałą zarząd obwody rybackie wyznaczone na wodach płynących. Dzierżawcy (zazwyczaj Związki Wędkarskie) są zobowiązani do prowadzenia zrównoważonej gospodarki rybackiej.

Wody powierzchniowe stojące mogą stanowić własność osób fizycznych i prawnych. Ponadto, osoby fizyczne i prawne mogą być właścicielami terenów przyległych do wód powierzchniowych. Jest to istotne, ponieważ w przypadku gdy obiekty małej retencji realizowane na działkach należących do inwestora – Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych – będą negatywnie oddziaływać na tereny należące do osób fizycznych lub

prawnych wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom. Naturalnie, właściciele gruntów mogą, w drodze pisemnej ugody, ustalić zmiany stanu wody na gruntach, jeżeli zmiany te nie wpłyną szkodliwie na inne nieruchomości lub na gospodarkę wodną.

IX. UWARUNKOWANIA REGIONALNE PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Uwarunkowania programowo-przestrzenne w skali regionu obejmują szereg dokumentów, wyznaczających główne kierunki działań, między innymi, w zakresie ochrony środowiska i gospodarowania wodami. Strategie, plany i programy wskazujące kierunki działań dla poszczególnych aspektów rozwoju społecznego i gospodarczego powstają na wszystkich szczeblach administracji samorządowej.

IX.1. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Jednym z najważniejszych obszarów działań województw samorządowych, utworzonych z dniem 1 stycznia 1999 roku, jest programowanie rozwoju. Realizacja tych działań odbywa się na mocy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa, przez opracowanie strategii rozwoju województwa i programów wojewódzkich. Strategia jest zatem dokumentem, na którego podstawie jest prowadzona polityka rozwoju województwa. Określa kierunki tej polityki i wytycza cele, które mają być osiągnięte w założonym horyzoncie czasowym. Strategie rozwoju województw pełnią rolę pomostową pomiędzy polityką regionalną Państwa wyrażoną w Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego i Narodowym Planie Rozwoju (traktowanych jako narzędzia realizacji polityki Państwa w regionach), a społeczno – gospodarczą polityką regionów odzwierciedlającą ich aspiracje.

Strategia rozwoju województwa jest punktem odniesienia do wszelkich działań rozwojowych na terenie województwa wspierających procesy rozwojowe regionu, jest podstawą do przygotowania regionalnego programu operacyjnego, strategii sektorowych, długofalowych planów określających kierunki działań i pozostałych dokumentów politycznych i programowych na poziomie województwa. Wśród wielu funkcji pełnionych przez strategię za najważniejsze uznaje się: przyciąganie inwestorów, wyrównywanie dysproporcji rozwojowych w sensie społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz uzyskiwanie pomocy strukturalnej.

W wymiarze międzynarodowym oraz w świetle członkostwa Polski w Unii Europejskiej opartej na regionalizacji, nieodzownym jest programowanie rozwoju nie tylko województwa zachodniopomorskiego, lecz także jego spójności strategicznej z regionami granicznymi Polski, Niemiec, Danii i Szwecji oraz wokół Bałtyku. Za podstawę przyjmuje się współpracę społeczności regionów w sferze oświaty, kultury i sportu oraz inicjatyw integracyjnych, a w sferze gospodarki wspieranie kontaktów MŚP, wymiany towarów i usług, wspólnych przedsięwzięć i kontaktów samorządu gospodarczego. Podstawą tak pojętej regionalizacji działań jest dążenie do zrównania standardów życiowych ludności zamieszkującej

w tych regionach. Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2015 była swego rodzaju wprowadzeniem do budowania samorządności i rozwoju regionalnego, a także tożsamości i integralności regionalnej oraz kreowania polityki regionalnej. Strategię rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2020 należy traktować jako kontynuację poprzedniej strategii, dokument służący do budowania ekonomicznych podstaw rozwoju regionu i jego konkurencyjności, a także do budowania spójności wewnętrznej, krajowej i euroregionalnej.

Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby województwa wiąże się z realizacją działań związanych z wykorzystaniem warunków glebowo-przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa, a także z działaniami z zakresu rozwoju rolnictwa i leśnictwa (promowanie prośrodowiskowych metod produkcji rolnej, rolnictwa ekologicznego), a także rybołówstwa i hodowli ryb oraz z potencjałem turystycznym regionu.

Program małej retencji województwa zachodniopomorskiego będzie spójny z kierunkami działań wskazywanymi w Strategii Rozwoju Województwa w zakresie wykorzystania zasobów przyrodniczych województwa: realizacja obiektów małej retencji będzie sprzyjać poprawie warunków glebowych, rozwojowi turystyki i rekreacji, a także – jako że niektóre obiekty będą związane ze stawami rybnymi – będzie stymulował rozwój rybołówstwa.

W myśl „Strategii”, zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego w skali województwa realizowane będą przede wszystkim poprzez zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia środowiska. Ponadto, podjęte zostaną działania związane z ochroną środowiska morskiego, rozbudową sieci obszarów chronionych Natura 2000 oraz ochroną bioróżnorodności i ochroną obszarów wodno-błotnych.

Realizacja Programu małej retencji będzie czynnikiem sprzyjającym poprawie stanu środowiska przyrodniczego, poprzez poprawę stosunków wodnych na terenach podmokłych oraz zwiększenie różnorodności siedlisk na obszarach wykorzystywanych rolniczo.

IX.2. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Regionalny Program Operacyjny dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2007 – 2013 (RPO WZ) jest kompleksowym programem mającym na celu poprawę konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa. Podstawowym założeniem RPO jest zrównoważone wykorzystanie specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz pełne poszanowanie jego zasobów przyrodniczych. Program zawiera kompleksową diagnozę stanu województwa, jego silnych i słabych stron oraz możliwości i szans rozwoju. Jako problem wymagający podjęcia działań, wskazano zaległości inwestycyjne w zakresie gospodarki wodnej, w tym małej retencji.

W ramach realizacji RPO w zakresie gospodarki wodnej wspierane będą przedsięwzięcia ukierunkowane na zwiększanie naturalnej retencji wód oraz renaturalizacji zniszczonych niewłaściwymi regulacjami cieków. Wspierane będą również projekty z zakresu budowy lub modernizacji urządzeń wodnych, w tym urządzeń małej retencji. Wspieraniem objęte będą także projekty w zakresie regulacji i utrzymania cieków wodnych w sposób uwzględniający potrzeby ochrony przyrody.

Dla realizacji Programu małej retencji województwa zachodniopomorskiego szczególne znaczenie ma cel priorytetowy RPO WZ obejmujący poprawę atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej regionu. Realizacja małej retencji pozwoli na poprawę warunków gruntowo-wodnych na obszarach wykorzystywanych rolniczo, oraz wpłynie korzystnie – szczególnie w przypadku realizacji zbiorników retencyjnych – na walory krajobrazowe, turystyczne i rekreacyjne regionu. W przypadku budowy zbiorników wykorzystywanych dla potrzeb małych elektrowni wodnych pozwoli także na zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej w regionie.

Realizacja Programu małej retencji województwa zachodniopomorskiego może być częściowo realizowana ze środków RPO w ramach realizacji IV osi priorytetowej: Infrastruktura ochrony środowiska, w której głównym zamierzeniem jest poprawa stanu środowiska naturalnego w województwie zachodniopomorskim poprzez ograniczenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, wód i gleby, poprawę jakości wody pitnej dostarczanej mieszkańcom, usprawnienie systemu gospodarki odpadami, czynną ochronę przyrody, wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz poprawę stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, przeciwpożarowego i ochrony przed skutkami nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. ZZMiUW w ramach tej osi priorytetowej ma możliwość ubiegania się o dofinansowanie w Działaniu 4.5. Ochrona przyrody i zapobieganie zagrożeniom Poddziałanie 4.5.3. Zapobieganie zagrożeniom. Celem tego działania jest poprawa stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, przeciwpożarowego i ochrony przed skutkami nadzwyczajnych zagrożeń środowiska między innymi poprzez czynną ochronę przyrody. Nadmorskie położenie województwa, znaczny udział śródlądowych wód powierzchniowych oraz obszarów prawnie chronionych w wysokim stopniu decydują o potencjale rozwojowym regionu, stanowią jednocześnie możliwe źródło zagrożenia powodziowego. Bogactwem regionu zachodniopomorskiego są lasy w tym wiele obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Zmiany klimatyczne ostatnich lat powodują spadek wilgotności ściółki, co przekłada się na większe zagrożenie pożarem. Istotnym w tym kontekście jest rozwój monitoringu środowiska zapobiegający katastrofom naturalnym i technologicznym.

IX.3. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Opracowany „PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2008 – 2011 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY 2012 – 2015” jest podstawowym dokumentem regulującym cele i kierunki działań podejmowane na szczeblu regionalnym w zakresie ochrony środowiska. Jest on zatem dokumentem nadrzędnym w stosunku do Programu małej retencji województwa zachodniopomorskiego.

Zgodnie z zapisami Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego, do 2010 roku powinny zostać zrealizowane cele priorytetowe, których rangę określa polityka europejska i krajowa.

Cele perspektywiczne sformułowane w Programie wyznaczają trwałe dążenia województwa do osiągnięcia poza rokiem 2014. Cele perspektywiczne jednocześnie wskazują

grupy celów realizacyjnych. Program małej retencji województwa zachodniopomorskiego jest zbieżny z dążeniami wskazanymi program ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska wskazuje na fakt, że położenie geograficzne regionu wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego powoduje, że na obszarze tym mogą występować powodzie: opadowe, roztopowe, zatorowe, sztormowe. Specyficzny wpływ klimatu morskiego i regionalne uwarunkowania mikroklimatyczne powodują, że województwo zachodniopomorskie narażone jest na częste występowanie silnych wiatrów, szczególnie w obszarze nadmorskim. Wiatry z kierunków - północno-zachodniego i północnowschodniego - oddziałujące na wody wysoko wypełnionych akwenów: południowego Bałtyku, Zatoki Pomorskiej i Zalewu Szczecińskiego mogą powodować poważne zagrożenia dla stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Największe zagrożenie powodzią w województwie zachodniopomorskim występuje na ujściowych odcinkach rzek wpadających do Bałtyku oraz jezior przymorskich, (związane jest to z występowaniem zjawiska cofki; dotyczy to także Zalewu Szczecińskiego), środkowych odcinkach niektórych rzek (Rega, Parsęta, Wieprza, Ina - co związane jest z występowaniem zwiększonych opadów lub roztopów), a także występowaniem zatorów lodowych (głównie na rzece Odrze).

Wyjątkowo duże zagrożenie może powodować nakładanie się powodzi cofkowych z powodziami roztopowymi opadowymi czy zatorowymi. W latach 2002-2006 wyżej wymienione zjawiska nie wystąpiły w ekstremalnej skali, jednakże zdarzały się lokalne podtopienia.

Prognozowanie zjawisk powodziowych jest szczególnie utrudnione ze względu na ich ścisłą zależność od wystąpienia poszczególnych zjawisk klimatycznych a także ich ewentualnego współistnienia. Szeroko rozumiana ochrona przeciwpowodziowa obejmuje każde działanie zmniejszające zagrożenie powodzią jak i ograniczanie poprzez minimalizację wszelkich strat w czasie występowania powodzi a także dążenie do minimalizowania strat i ograniczenia negatywnych skutków wystąpienia powodzi. Ważnym elementem takich działań są sposoby zapobiegania powodzi i ograniczania jej skutków. Szczególne znaczenie w tym aspekcie ma właściwe i racjonalne zagospodarowanie terenów zalewowych. Duże znaczenie dla szeroko rozumianej ochrony przeciwpowodziowej mają instrumenty planowania. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w ustawie Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001r. (Dz.U. nr 115, poz. 1229 oraz 154, poz. 1803 wraz z późniejszymi zmianami), które stanowi, że ochronę przed powodzią oraz suszą prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju, a także planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego. Ochronę ludzi i mienia przed powodzią oraz suszą realizuje się przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Ustawa przewiduje, w zakresie dotyczącym planowania w gospodarowaniu wodami, powstanie dwóch rodzajów dokumentów związanych bezpośrednio z ochroną przeciwpowodziową różniących się skalą odniesienia:

- Projekt planu ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy, sporządzany jest i aktualizowany przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej. Po zatwierdzeniu przez Radę Ministrów plan ten ogłoszony będzie w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.
- Projekt planu ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego sporządzany przez dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej i zatwierdzany przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Plan ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju powinien uwzględniać w szczególności:

- powiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych oraz rezerw pojemności powodziowej,
- poprawę gospodarowania rezerwami pojemności retencyjnej oraz powodziowej,
- kształtowanie dolin rzecznych oraz wykorzystanie naturalnej retencji,
- budowę oraz rozbudowę lub przebudowę urządzeń wodnych,
- wskazanie obszarów wymagających ochrony,
- propozycje niezbędnych zmian w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego.

IX.4. PROGRAM BUDOWY PRZEPIŁAWEK

W rzekach i jeziorach województwa zachodniopomorskiego obserwuje się liczne chronione gatunki ryb (np. troć wędrowną, minóg rzeczny, głowacz pręgopłetwy i białopłetwy). Według wyników badań i obserwacji zasięg występowania ryb, w tym ryb dwuśrodowiskowych, w rzekach województwa zmniejszył się w znaczącym stopniu, a kondycja poszczególnych populacji pogorszyła się. W myśl zapisów Programu Budowy Przepiławek, przyczyną pogorszenia się warunków migracji organizmów wodnych jest zwiększenie się liczby przeszkód poprzecznych w ciekach.

Program Budowy Przepiławek opracowano aby ograniczyć negatywne konsekwencje przerwania morfologicznej ciągłości cieków. Program ten ma na celu ustalenie potrzeb budowy przepiławek dla ryb oraz kolejności ich budowy.

Program, wskazuje metody przywrócenia ciągłości rzek województwa. Powołuje się przy tym na zapisy ustawy Prawo wodne, której art. 63 punkt 2 brzmi: „Budowle piętrzące powinny umożliwiać migrację ryb, o ile jest to uzasadnione lokalnymi warunkami środowiska” W Programie Budowy Przepiławek przewidziano likwidację bądź modernizację budowli piętrzących zlokalizowanych w niemal wszystkich zlewniach rzek objętych Programem małej retencji województwa zachodniopomorskiego. Szczególny nacisk położony został na przywrócenie ciągłości rzek przymorza. Należy jednak podkreślić, że Program nie neguje konstruowania nowych budowli piętrzących, o ile spełnione są wymagania w zakresie zapewnienia ciągłości morfologicznej rzeki. Obowiązek wykonania przepiławki może zostać

nałożony przez organ wydający nowe pozwolenie wodnoprawne w zamian pozwolenia, które utraciło ważność.

Program małej retencji województwa zachodniopomorskiego jest zbieżny z Programem Budowy Przepławek, dlatego też w dokumentacjach projektowych planowanych obiektów, a także w operatach wodnoprawnych, powinny znaleźć się zapisy dotyczące budowy przepławek. Jednocześnie podobnie jak w przypadku Programu Małej Retencji należy dokonać aktualizacji Programu Budowy Przepławek i dostosować go do nowych wymagań formalno-prawnych.

X. ZASOBY WODNE WOJEWÓDZTWA

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami przyrodniczymi, tworzącymi mozaikowy układ wysoczyzn, nizin i obszarów nadmorskich. W województwie występuje znaczna amplituda wysokości bezwzględnych i względnych, nierównomierne rozmieszczenie śródlądowych zbiorników wodnych i obszarów leśnych, a także duże różnice w jakości gleb.

Wszystkie rzeki przepływające przez obszar województwa zachodniopomorskiego znajdują się w zlewisku Morza Bałtyckiego.

Zasoby wodne województwa zachodniopomorskiego są silnie zróżnicowane pod względem rozmieszczenia zasobów wód powierzchniowych, w tym lokalizacji i wielkości zbiorników wodnych, długości, liczby i morfologii cieków oraz wielkości przepływów. Ogólnie, system hydrograficzny województwa zachodniopomorskiego charakteryzują:

- bezpośrednie sąsiedztwo Morza Bałtyckiego,
- dominująca rola ujściowego odcinka Odry na znacznym obszarze województwa,
- peryferyjne położenie odbiorników regionalnych (jeziora przybrzeżne, Odra i jej ramiona, Zalew Szczeciński),
- różnorodność elementów hydrograficznych (jeziora, rzeki o charakterze nizinnym, górskim, rozbudowane systemy melioracyjne),
- koncentracja ważniejszych ośrodków osadniczych w bezpośrednim sąsiedztwie Morza Bałtyckiego,
- koncentracja ośrodków osadniczych wzdłuż odbiorników regionalnych i lokalnych.

Wielkości zasobów wody powierzchniowej określono dla roku średniego bazując głównie na danych zawartych w programach retencji wód powierzchniowych opracowanych dla byłych województw szczecińskiego i koszalińskiego.

Jak już wspomniano największym użytkownikiem wody jest rolnictwo. Z tego względu wielkość zasobów wody określono również dla okresu miarodajnego - roku średnio suchego tj. roku, w którym przepływy bieżące w ciekach dają 80% gwarancji pokrycia potrzeb wodnych rolnictwa. W latach tych występują największe niedobory wody, a więc latach tych będą również największe efekty z rolniczego wykorzystania retencjonowanej wody. Efekty te wyrażać się będą nie tylko we wzroście plonów, a także w ograniczeniu strat w produkcji rolnej spowodowanej niedoborem wody.

Dla ustalenia okresu (roku) miarodajnego dla oceny zasobów wody w zlewniach cieków podstawowych i możliwości ich retencjonowania, przeprowadzono analizę przepływów

średnich rocznych i z półrocza letniego w okresie 1951 – 1970, dla 21 profili wodowskazowych, rozmieszczonych na terenie województwa zachodniopomorskiego.

W wyniku tej analizy uznano, że przepływy średnie roczne w 1963 roku odpowiadają kryterium roku średniego suchego.

W poniższej tabeli zestawiono wielkości średnich dyspozycyjnych zasobów wody w rzekach województwa zachodniopomorskiego.

Lp	Nazwa zlewni	Pow zlewni [km ²]	SSQ [m ³ /sek]			Przeptyw nienaruszalny	Q _{dysp} [m ³ /sek]			V _{dysp} [mln m ³]		
			lato	zima	rok		zima	lato	rok	zima	lato	rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Wieprza	2169,9	16,86	22,14	19,57	4,70	17,44	12,16	14,87	274,32	191,20	465,52
2	J Jamno (Uniesta)	503	6,48	7,33	6,48	1,56	5,78	4,93	4,93	90,84	77,45	168,29
3	Czerwona	126,8	1,63	1,85	1,63	0,39	1,46	1,24	1,24	22,90	19,52	42,42
4	Parsęta	3150,9	23,67	32,42	27,94	6,70	25,71	16,97	21,23	404,29	266,80	671,09
5	Błotnica	116,3	0,87	1,20	1,03	0,25	0,95	0,63	0,78	14,92	9,85	24,77
6	Dębosznica	151,5	1,14	1,56	1,34	0,32	1,24	0,82	1,02	19,44	12,83	32,27
7	Rega	2724,9	23,59	19,83	16,19	3,89	15,95	19,70	12,30	250,78	309,79	560,57
8	Liwia Łuża	170,8	1,28	1,76	1,51	0,36	1,39	0,92	1,15	21,92	14,46	36,38
9	Świniec (Wołcza)	454,9	4,28	2,93	1,56	0,38	2,55	3,90	1,19	40,11	61,38	101,49
10	Wołcznica	477,8	4,49	3,07	1,63	0,39	2,68	4,10	1,24	42,10	64,52	106,61
11	Gowienica	369,5	3,16	2,32	1,49	0,36	1,96	2,80	1,13	30,84	44,02	74,86
12	Gunica	230	1,03	0,84	0,67	0,16	0,68	0,87	0,51	10,75	13,70	24,45
13	Ina	2189,4	13,16	10,73	8,27	1,98	8,74	11,17	6,28	137,51	175,71	313,22
14	Płonia	1101	4,66	3,80	2,94	0,71	3,10	3,96	2,24	48,68	62,20	110,89
15	Str Marwicka	81	0,23	0,18	0,13	0,03	0,15	0,20	0,10	2,34	3,13	5,47
16	Tywa	256,4	0,97	0,79	0,61	0,15	0,64	0,82	0,47	10,11	12,87	22,98
17	Rurzyca	416,1	1,87	1,53	1,19	0,29	1,24	1,58	0,90	19,55	24,90	44,45

Lp	Nazwa zlewni	Pow zlewni [km ²]	SSQ [m ³ /sek]			Przeptyw nienaruszalny	Q _{dysp} [m ³ /sek]			V _{dysp} [mln m ³]		
			lato	zima	rok		zima	lato	rok	zima	lato	rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
18	Słubia	146,6	0,55	0,45	0,35	0,08	0,37	0,46	0,27	5,76	7,31	13,07
19	Kurzyca	135	0,51	0,42	0,32	0,08	0,34	0,43	0,24	5,32	6,78	12,10
20	<i>Myśla</i>	1334	3,37	6,24	4,80	1,15	5,09	2,21	3,64	80,07	34,82	114,89
21	<i>Drawa</i>	609	2,03	4,54	3,28	0,79	3,75	1,24	2,49	59,01	19,54	78,55
22	<i>Kokna</i>	142	0,47	1,06	0,76	0,18	0,88	0,29	0,58	13,76	4,56	18,32
23	Korytnica	217,8	0,73	1,62	1,17	0,28	1,34	0,44	0,89	21,10	6,99	28,09
24	<i>Płociczna</i>	450,1	1,50	3,36	2,42	0,58	2,77	0,92	1,84	43,61	14,44	58,06
25	<i>Gwda</i>	596,7	2,87	4,17	3,51	0,84	3,32	2,03	2,67	52,28	31,87	84,15
26	<i>Plytnica</i>	296,9	1,43	2,07	1,75	0,42	1,65	1,01	1,33	26,01	15,86	41,87
27	<i>Rurzyca</i>	77,3	0,37	0,54	0,45	0,11	0,43	0,26	0,35	6,77	4,13	10,90
28	Piława	1368	6,65	8,76	7,70	1,85	6,91	4,80	5,85	108,69	75,51	184,20
29	Dobrzyca	892	4,29	6,23	5,25	1,26	4,97	3,03	3,99	78,15	47,65	125,80
Razem										1941,95	1633,79	3575,74

Z przedstawionych w powyższej tabeli danych wynika, że w roku średnim wielkość dyspozycyjnych zasobów wody w województwie zachodniopomorskim wynosi 3575,74 mln m³, z czego w okresie letnim (wegetacyjnym) 1633,79 mln m³, a w okresie zimowym 1941,95 mln m³.

Natomiast w kolejnej tabeli zestawiono wielkości dyspozycyjnych zasobów wody w rzekach województwa zachodniopomorskiego w roku 1963 tj. w roku średnio suchym, miarodajnym dla określenia wielkości zapotrzebowania wody dla celów rolniczych.

Ogólne zasoby wody w roku średnio suchym (1963 r) wynoszą 2601,61 mln m³ i są o około 28 % mniejsze od zasobów w roku średnim. Dla potrzeb rolnictwa istotne są zasoby wody w półroczu letnim i wynoszą one 981,35 mln m³ co stanowi około 60% zasobów roku średniego.

Lp	Nazwa zlewni	Pow zlewni [km ²]	SSQ (rok średnio suchy) [m ³ /sek]			Przeptyw nienaruszalny	Q _{dysp} [m ³ /sek]			V _{dysp} [mln m ³]		
			rok	zima	lato		rok	zima	lato	rok	zima	lato
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Wieprza	2169,9	19,57	21,14	17,86	4,70	14,87	16,44	13,16	465,52	258,59	206,93
2	Uniesta	503	4,54	4,90	4,14	1,30	3,24	3,60	2,84	101,27	56,62	44,65
3	Czerwona	126,8	0,60	0,80	0,38	0,39	0,20	0,41	-0,01	6,24	6,46	-0,22
4	Parsęta	3150,9	24,31	28,36	20,37	6,70	17,61	21,66	13,66	555,40	340,58	214,82
5	Błotnica	116,3	0,55	0,74	0,35	0,25	0,30	0,49	0,10	9,25	7,69	1,56
6	Dębosznicza	151,5	0,71	0,96	0,45	0,32	0,39	0,64	0,13	12,05	10,02	2,03
7	Rega	2724,9	17,04	20,84	13,23	3,89	13,15	16,96	9,34	413,57	266,63	146,94
8	Liwia Łuża	170,8	0,56	0,76	0,36	0,36	0,20	0,39	0,00	6,14	6,19	-0,05
9	Świniec	454,9	2,14	2,88	1,36	0,38	1,76	2,51	0,98	54,82	39,40	15,42
10	Wolczenica	477,8	1,66	2,31	1,01	0,39	1,27	1,92	0,62	39,85	30,13	9,71
11	Gowienica	369,5	1,21	1,64	0,78	0,36	0,86	1,28	0,42	26,77	20,13	6,63
12	Gunica	230	0,76	1,02	0,49	0,16	0,60	0,86	0,33	18,63	13,52	5,11
13	Ina	2189,4	7,45	9,63	5,31	1,98	5,47	7,64	3,33	172,51	120,16	52,35
14	Płonia	1101	2,51	3,08	1,94	0,71	1,81	2,38	1,24	56,84	37,37	19,47
15	Str Marwicka	81	0,12	0,10	0,13	0,03	0,08	0,07	0,10	2,65	1,15	1,50
16	Tywa	256,4	0,54	0,50	0,58	0,15	0,40	0,36	0,44	12,44	5,59	6,85
17	Rurzyca	416,1	0,96	0,89	1,03	0,29	0,67	0,60	0,74	21,13	9,46	11,67
18	Ślubia	146,6	0,28	0,26	0,30	0,08	0,20	0,18	0,22	6,20	2,78	3,42
19	Kurzyca	135	0,26	0,24	0,28	0,08	0,18	0,16	0,20	5,76	2,57	3,18
20	Myśla	1334	4,77	6,31	3,23	1,15	3,62	5,16	2,08	113,85	81,19	32,66
21	Drawa	609	3,29	4,00	2,59	0,79	2,51	3,21	1,80	78,85	50,51	28,35
22	Kokna	142	0,77	0,93	0,60	0,18	0,58	0,75	0,42	18,39	11,78	6,61
23	Korytnica	217,8	1,18	1,43	0,93	0,28	0,90	1,15	0,64	28,20	18,06	10,14
24	Płociczna	450,1	2,43	2,96	1,91	0,58	1,85	2,37	1,33	58,28	37,33	20,95
25	Gwda	596,7	2,69	3,02	2,36	0,84	1,85	2,17	1,52	58,06	34,17	23,89
26	Plytnica	296,9	1,34	1,50	1,18	0,42	0,92	1,08	0,76	28,89	17,00	11,89
27	Rurzyca	77,3	0,35	0,39	0,31	0,11	0,24	0,28	0,20	7,52	4,43	3,09
28	Piława	1368	6,16	6,91	5,42	1,85	4,32	5,07	3,57	135,76	79,67	56,09
29	Dobrzyca	892	4,02	4,51	3,53	1,26	2,76	3,25	2,27	86,79	51,08	35,71
Razem										2601,61	1620,26	981,35

Jednakże dane te nie obrazują zasobności wodnej rzek, którą charakteryzują wielkości jednostkowych spływów. W tabelach poniżej zestawiono wielkości spływów jednostkowych w zlewniach rzek w okresie letnim, zimowym i rocznym dla roku średniego i średnio suchego. Ponadto dla zobrazowania zmienności zasobności wodnej w poszczególnych zlewniach rzek województwa, spływy te uszeregowano od największego do najmniejszego.

Lp	Nazwa zlewni	Pow. zlewni km ²	Spływ jedn. zima l/sek/km ²	Nazwa zlewni	Spływ jedn. lato l/sek/km ²	Nazwa zlewni	Spływ jedn. rok l/sek/km ²
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Parsęta	3150,9	8,16	Wołcznica	8,59	Wieprza	6,85
2	Wieprza	2169,9	8,04	Świniec (Wołcza)	8,58	Parsęta	6,74
3	Drawa	609,0	6,16	Gowienica	7,58	Rega	4,52
4	Rega	2724,9	5,85	Rega	7,23	Gwda	4,47
5	Świniec	454,9	5,61	Wieprza	5,60	Drawa	4,09
6	Wołcznica	477,8	5,60	Parsęta	5,38	Gowienica	3,06
7	Gwda	596,7	5,57	Ina	5,10	Ina	2,87
8	Gowienica	369,5	5,31	Rurzyca	3,80	Myśla	2,73
9	Ina	2189,4	3,99	Gunica	3,79	Świniec	2,61
10	Myśla	1334	3,82	Płonia	3,59	Wołcznica	2,60
11	Rurzyca	416,1	2,99	Gwda	3,40	Gunica	2,20
12	Gunica	230,0	2,97	Kurzyca	3,20	Rurzyca	2,17
13	Płonia	1101,0	2,81	Tywa	3,19	Płonia	2,03
14	Tywa	256,4	2,51	Słubia	3,17	Słubia	1,83
15	Kurzyca	135,0	2,51	Str. Marwicka	2,45	Tywa	1,82
16	Słubia	146,6	2,50	Drawa	2,04	Kurzyca	1,81
17	Str. Marwicka	81,00	1,84	Myśla	1,66	Str Marwicka	1,22

Z przedstawionych w powyższej tabeli danych wynika, że najbardziej zasobne wodę są zlewnie rzek Przymorza oraz zlewnie Gwdy i Drawy, a najmniej zasobne w wodę są zlewnie dopływów Odry. Pokrywa się to z rozkładem opadów na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Z danych statycznych wynika, że aktualne wykorzystanie istniejących zasobów wody w województwie jest stosunkowo niewielkie. Łączna wielkość poborów wody wynosi 1589,10 mln m³, w tym pobór wody powierzchniowej wynosi 1449,8 mln m³. Pozostała ilość wody pochodzi z ujęć podziemnych.

Jednakże aktualna wielkość poboru wody powierzchniowej dla celów rolniczych i leśnych wynosi łącznie 11,7 mln m³. Z tej ilości wykorzystuje się wodę do napełniania i utrzymania zalewu stawów rybnych o powierzchni 772 ha w ilości 9,70 mln m³ tj. średnio 12 564 m³/ha stawu. Pozostała ilość wody 2,00 mln m³ wykorzystywana jest do nawodnień zaledwie 4452 ha użytków zielonych, tj. średnio 500 m³/ha.

Na podstawie tych ustaleń można stwierdzić, że w bilansie wodnym rzek na terenie województwa zachodniopomorskiego jak i też generalnie w całym kraju zdecydowany udział ma bezużyteczny odpływ wody. Z punktu widzenia gospodarczego w bilansie wodno – gospodarczym odpływ ten określany jest jako zrzut jałowy.

O bardzo małym stopniu wykorzystania istniejących zasobów świadczy fakt, że na terenie województwa zachodniopomorskiego na ogólną powierzchnię użytków rolnych

wynoszącą 880,6 tys ha, zostało zmeliorowanych ogółem 435,40 tys. ha, a więc prawie 50% użytków rolnych jest zmeliorowane.

Grunty orne zdrenowanie zajmują obszar o powierzchni 247,3 tys. ha, z czego nawodnień przystosowane jest 3,80 tys. ha. Zmeliorowane użytki zielone zajmują obszar o łącznej powierzchni 158,10 tys. ha, w tym do nawodnień przystosowane jest 42,80 tys. ha.

Z zapisów historycznych wynika, że układ hydrograficzny na terenie województwa zachodniopomorskiego w odniesieniu do obecnych tras rzek nie uległ zasadniczym zmianom. Jednakże już pod koniec średniowiecza większość rzek uległa znacznym przekształceniom na skutek zabudowy piętrzeniami wykorzystywanymi dla napędu młynów wodnych, lub dla stawów rybnych. Piętrzenia młyńskie na przełomie XIX i XX wieku zostały w większości przystosowane do produkcji energii elektrycznej. Ponadto w tym okresie wykonano szereg nowych piętrzeń wykorzystywanych do produkcji energii elektrycznej. Większość tych piętrzeń wykorzystywana jest do dnia dzisiejszego.

Przeprowadzona dla potrzeb niniejszego programu inwentaryzacja istniejących urządzeń gospodarki wodnej wykazała, że na ciekach podstawowych województwa zachodniopomorskiego znajduje się ponad 240 obiektów piętrzących w tym 183 jazów piętrzących wodę w korytach rzek, 39 budowli piętrzących na wypływach rzek z jezior oraz 13 zbiorników dolinowych. Podstawowym zadaniem tych obiektów jest retencja wody, która jak dotychczas jest podstawowym narzędziem sterowanie obiegiem wody.

Sterowaną gospodarką wodną objęta jest częściowo górna zlewni rzeki Iny i Pęczinki. W 1976 roku wykonano przerzut wody z rzeki Sępólnej w ilości 200 l/sek do jeziora Nowogardzkiego w ilości 1,20 mln m³/rok.

Ponadto na terenie województwa znajduje się kilka zbiorników dolinowych, których piętrzenie i zmagazynowanie woda służy głównie do produkcji energii elektrycznej. Są to zbiorniki Rejowiec i Likowo należące do Zespołu Elektrowni Wodnych w Płotach na rzece Redze oraz Niedalino i Rościno na Radwi, należących do Zakładu Energetycznego w Koszalinie.

X.1. WYBRANE PROBLEMY GOSPODARKI WODNEJ WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Mała retencja pozwala – w skali lokalnej – ograniczyć negatywne skutki występowania zjawisk związanych z niedoborem i nadmiarem wody.

Zjawiska suszy i niedoborów wody dotyczą całego województwa obserwuje się spadek lustra wód gruntowych o obniżenie poziomu lustra wody w jeziorach o około 0,3 – 1,0 metra w stosunku do naturalnej linii brzegowej. Lokalne powodzie i podtopienia - najczęściej obserwuje się na obszarach rzek przymorza. Dla ograniczenia tych zjawisk na tych obszarach realizuje się szereg inwestycji przeciwpowodziowych.

XI. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Celem Programu jest dążenie do zwiększenia zasobów wodnych na terenie całego województwa. Jego realizacja przebiegać będzie w oparciu o obowiązujące dyrektywy unijne, ustawy i rozporządzenia, a także plany i programy dotyczące ochrony i kształtowania zasobów wodnych opracowane na poziomie kraju i województwa.

Nadrzędnym celem PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO jest poprawa bądź utrzymanie właściwych stosunków wodnych, z zachowaniem zasad zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi i przyrodniczymi.

Ponadto, mała retencja na obszarze województwa zachodniopomorskiego realizowana będzie w celu:

- poprawy mikroklimatu, warunków glebowych i zwiększenie bioróżnorodności na obszarach wykorzystywanych rolniczo,
- poprawy stosunków wodnych na obszarach przyrodniczo cennych,
- poprawy walorów krajobrazowych i turystycznych regionu (oczka i zbiorniki wodne, zwiększenie powierzchni jezior i stawów),
- poprawy zabezpieczenia przed lokalnymi podtopieniami i powodzią,
- zwiększenia zabezpieczenia pożarowego terenów wiejskich i leśnych.

Celem PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO jest poprawa stosunków wodnych na obszarach wodno-błotnych, terenach rolniczych i leśnych, z uwzględnieniem ich potrzeb wodnych. Zatem, realizacja każdego obiektu, szczególnie na obszarach przyrodniczo cennych, powinna być poprzedzona analizą uwarunkowań przyrodniczych, potrzeb środowiskowo-glebowych i warunków ochrony siedlisk i gatunków. Program małej retencji województwa zachodniopomorskiego nie stwarza dodatkowych zagrożeń dla obszarów przyrodniczo cennych, o ile realizacja jego będzie prowadzona z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Program opiera się w znacznym stopniu na wykorzystaniu istniejących urządzeń wodnych (rowów, leśnych i wiejskich zbiorników przeciwpożarowych i retencyjnych, stawów rybnych itp.) oraz warunków naturalnych – wykorzystanie licznych zbiorników naturalnych. Proponowane obiekty małej retencji, w większości nieduże zastawki na odpływach jezior, umożliwią podtrzymanie w nich zwierciadeł wody do wysokości pierwotnych przyczyniając się do zahamowania ich procesu degradacji a równocześnie poprawią retencyjność w zlewniach. Proponowane budowle umożliwią podtrzymanie poziomów wód w jeziorach.

XII. KIERUNKI DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO PROWADZENIA MAŁEJ RETENCJI NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Celem PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO jest poprawa stosunków wodnych na obszarach rolnych i leśnych,

ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb wilgotnościowych obszarów przyrodniczo cennych. Dla pełnej jego realizacji niezbędne jest podjęcie działań zmierzających w następujących kierunkach:

- analizy lokalnych potrzeb wodnych,
- monitoringu stanu środowiska przyrodniczego, w tym obszarów leśnych i rolnych, pod względem skuteczności obiektów małej retencji w zakresie regulowania stosunków wodnych,
- monitoringu stanu ochrony gatunków i siedlisk związanych z dolinami rzek, szczególnie na obszarach przyrodniczo cennych,
- wspierania skuteczności realizacji Programu poprzez nietechniczne metody poprawiania retencji wodnej,
- systematyczne analizowanie zgodności realizacji Programu z polityką wodną prowadzoną na szczeblu regionalnym i krajowym.

Rozpoznanie warunków przyrodniczych i monitorowanie zmian zachodzących w środowisku są istotnym narzędziem umożliwiającym ocenę skuteczności Programu, a w konsekwencji możliwość doskonalenia Programu małej retencji w przyszłości; osiągnięte efekty przyrodnicze i gospodarcze przełożą się na poprawę efektywności ekonomicznej Programu. Jednocześnie, działania te przyczynią się do zwiększenia informacji o gatunkach i siedliskach chronionych, a także pozwolą na szybką interwencję w przypadku ewentualnego pogorszenia się stanu ochrony gatunków i siedlisk szczególnie cennych, przede wszystkim na obszarach sieci Natura 2000.

Rezultaty monitoringu i oceny przyrodniczej lokalnych potrzeb wodnych będą cenną informacją, która będzie wykorzystana jako podstawa kolejnych aktualizacji Programu.

Oprócz działań technicznych związanych z retencjonowaniem wód, istotną rolę w procesie zatrzymywania wody w zlewni odgrywają nietechniczne środki retencji wód. Działania w zakresie nietechnicznej retencji wody, które powinny być realizowane w celu wzmocnienia pozytywnego wpływu obiektów małej retencji na środowisko przyrodnicze regionu, obejmują:

- wprowadzanie nadrzecznych pasów ochronnych,
- zakładanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych,
- utrzymanie naturalnego charakteru doliny Odry,
- zwiększenie lesistości,
- tworzenie stref buforowych wokół zbiorników.

W związku z trwającymi pracami nad opracowaniem nadrzędnych dokumentów planistycznych w zakresie gospodarowania wodami w Polsce (tzw. planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz planów korzystania z wód regionu wodnego), które będą zakończone po 2010 roku, niezbędne jest systematyczne monitorowanie głównych kierunków polityki wodnej w Polsce oraz, o ile to możliwe, uczestniczenie w pracach realizowanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej. Po zatwierdzeniu wspomnianych dokumentów, należy zrewidować cele i kierunki działań wyznaczone przez PROGRAM MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO pod względem zgodności z polityką wodną realizowaną na szczeblu krajowym.

XIII. ZASADY WYKORZYSTANIA WARUNKÓW SIEDLISKOWYCH DO OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH.

Lokalne niedobory wody i – przewidywany w perspektywie czasu – wzrost zapotrzebowania na wodę mogą stać się czynnikiem ograniczającym rozwój ekonomiczny i społeczny regionu. Problemem przede wszystkim może okazać się niedobór wody dla nawodnień rolniczych. Działania z zakresu małej retencji powinny zatem prowadzić do ograniczenia odpływu wód powierzchniowych i opadowych szczególnie na terenach rolnych. Działania zmierzające do spowolnienia odpływu mogą być realizowane poprzez działania techniczne (np. budowę zbiorników retencyjnych, wykonywanie budowli i urządzeń wodnych) oraz poprzez działania nietechniczne.

Nietechniczne metody małej retencji opierają się na wykorzystaniu istniejących uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych, renaturyzacji cieków i zbiorników silnie przekształconych w wyniku działalności człowieka, a także stosowaniu kodeksu dobrych praktyk rolniczych. Wykorzystanie uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych obejmuje wykorzystanie naturalnych elementów środowiska, takich jak ukształtowanie terenu (wielkość i położenie obszarów bezodpływowych), obszarów leśnych (szczególnie poprzez zwiększenie lesistości zlewni) oraz sposób zagospodarowania powierzchni terenu (ograniczenie powierzchni nieprzepuszczalnych).

Dużą rolę w kształtowaniu odpływu ze zlewni odgrywają lasy oraz siedliska hydrogeniczne. Lasy stabilizują odpływ wód opadowych z obszaru zlewni oraz spowalniają spływ powierzchniowy. W lasach pokrywa śnieżna zalega dłużej, zatem lasy umożliwiają realizację tak zwanej retencji śnieżnej – spowolnienie spływu wód roztopowych do wód powierzchniowych. Ekosystemy wodno-błotne stanowią naturalne obiekty retencyjne, gromadzące nadmiar wody w zlewni w okresach dużych opadów i topnienia śniegów oraz zasilające wody gruntowe i podziemne w okresach suchych. Szczególnie istotne jest zachowanie w stanie naturalnym siedlisk łągowych oraz mokradeł w dolinach rzecznych, a na obszarach antropogenicznie przekształconych – tam gdzie jest to możliwe – przywracanie takiego stanu poprzez renaturyzację cieków wodnych.

Na obszarach użytkowanych rolniczo duży wpływ na warunki hydrologiczne ma wprowadzanie do krajobrazu elementów ograniczających nadmierny spływ powierzchniowy wód opadowych oraz przedostawanie się zanieczyszczeń biogennych do cieków i zbiorników wodnych. Kodeks dobrych praktyk rolniczych zaleca się zakładanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, tworzenie nadrzecznych pasów ochronnych oraz stref buforowych wokół wód powierzchniowych, kształtowanie odpowiedniego układu pól ornych i użytków zielonych.

W zlewniach zurbanizowanych spowolnienie odpływu wód opadowych można osiągnąć poprzez ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych lub trudno przepuszczalnych oraz zwiększanie udziału powierzchni zadarnionych, zakrzewionych lub zadrzewionych.

Odpowiednie kształtowanie krajobrazu może prowadzić do zwiększenia ilości retencjonowanych wód opadowych i wydłużanie czasu ich pozostawania w obrębie zlewni, a także poprawianie jakości wód.

Działania z zakresu retencji nietechnicznej wpływają nie tylko na zwiększenie potencjalnie dostępnych zasobów wodnych, ale sprzyjają zwiększaniu różnorodności biologicznej. Zachowanie naturalnych obszarów wodno-błotnych, oczek śródpolnych i śródleśnych, ochrona dolin rzecznych oraz renaturyzacja cieków mają kluczowe znaczenie dla ochrony rzadkich i ginących gatunków roślin i zwierząt.

Podczas opracowywania dokumentacji projektowej obiektów małej retencji, a także podczas ich realizacji, należy dążyć do wykorzystania naturalnych warunków środowiska przyrodniczego, tak aby ograniczyć stopień ingerencji w środowisko. W wielu przypadkach, wykorzystanie naturalnych warunków pozwala także na ograniczenie kosztów realizacji i eksploatacji urządzeń wodnych, na przykład w przypadku wykorzystania istniejących zbiorników wodnych (np. przywrócenie łączności starorzeczy z korytem cieku, zabagnienie niegdyś osuszonych terenów podmokłych).

Zazwyczaj powstawanie zbiorników wodnych przyczynia się do wzbogacenia różnorodności biologicznej, na przykład w wyniku ukształtowania się nowych siedlisk dla gatunków roślin i zwierząt. Niemniej jednak należy podkreślić, że budowa zbiorników retencyjnych może prowadzić do degradacji mokradeł, na przykład w wyniku zalania torfowisk lub usunięcia warstwy torfu dla utworzenia zbiornika. Aby uniknąć pogorszenia stanu środowiska, realizacja obiektów powinna być poprzedzona analizą przyrodniczą. W przypadku grupy obiektów, analiza ta powinna obejmować wszystkie obiekty.

Ochrona zasobów przyrodniczych wiąże się z zapewnieniem właściwych stosunków wodnych, racjonalną gospodarką rolną na terenach łąk i, w szczególnych przypadkach, torfowisk i obszarach z nimi sąsiadującymi.

Realizacja działań ochronnych na obszarach chronionych może wzmacniać pozytywne efekty małej retencji. Działania te nie powinny ograniczać się do kształtowania w stosunków wodnych, ale obejmować inne działania, takie jak utrzymanie wczesnego stadium sukcesji na terenach nieleśnych, ograniczenie wpływu zanieczyszczeń, presji turystycznej, introdukcji gatunków obcych itd.

XIV. KONCEPCJE LOKALIZACJI, BUDOWY I ROZBUDOWY OBIEKTÓW MAŁEJ RETENCJI

Dokumenty programowe szczebla i krajowego i regionalnego oraz uwarunkowania prawne kładą szczególny nacisk na działania ukierunkowane na zatrzymanie wody na obszarze zlewni lub poprzez działania związane z naturalną retencją glebową z wykorzystaniem istniejących ekosystemów wodno-błotnych, starorzeczy, oczek i większych zbiorników wodnych itp. Jednocześnie należy jednak uwzględniać kwestie związane z zachowaniem bioróżnorodności siedlisk silnie związanych z zasobami wodnymi, w tym siedlisk i gatunków przyrodniczo cennych. Ponadto, w myśl zapisów zawartych w Programie Budowy Przepławek, organizmom wodnym należy zapewnić możliwość swobodnego przemieszczania się wzdłuż koryt i dolin rzecznych.

Uwzględniając powyższe wymagania podczas prac nad aktualizacją PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO, przyjęto następujące koncepcje realizacji na obszarze województwa:

- wykorzystanie istniejących systemów nawodnień w celu utrzymania mokradł i bagien oraz trwałych użytków zielonych, a także – jeżeli to możliwe – ponowne zabagnienie terenów osuszanych na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci,
- odbudowę, remont i budowę nowych progów korekcyjnych w ciekach,
- wykorzystanie zbiorników przeciwpożarowych na terenach wiejskich,
- odbudowę, budowę i modernizację stawów rybnych,
- wykonanie zbiorników retencyjnych na obszarach wiejskich i leśnych.

XV. KONSULTACJE SPOŁECZNIE - ZAKRES

Podczas opracowywania aktualizacji PROGRAM MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO prowadzone będą konsultacje społeczne. Konsultacje te obejmować będą następujące działania:

- opublikowanie informacji o rozpoczęciu prac nad opracowaniem PROGRAM MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO na stronie internetowej <http://www.zzmiuw.pl/>,
- zorganizowanie trzech spotkań z zainteresowanymi stronami – przedstawicielami gmin i nadleśnictw związanych z obszarami, na których planowana jest realizacja obiektów i konferencji podsumowującej ten etap konsultacji,
- przesłanie informacji o pracach związanych z aktualizacją Programu małej retencji województwa pomorskiego wraz z poglądowymi mapami i wyciągiem z zestawień tabelarycznych zawierających wykaz obiektów na obszarze powiatów i województwa odpowiednio do starostw powiatowych, Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody oraz kompetentnych w zakresie gospodarki wodnej i ochrony środowiska wydziałów w urzędach Marszałkowskim i Wojewódzkim.

XVI. WPŁYW OBIEKTÓW MAŁEJ RETENCJI NA ŚRODOWISKO

Bezpośrednie oddziaływanie PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO na zdrowie i warunki życia będzie pozytywne. Realizacja zbiorników retencyjnych na obszarach wiejskich poprawi warunki wykorzystania rolniczego obszarów sąsiadujących z realizowanymi obiektami. Zbiorniki retencyjne realizowane na obszarach wiejskich zwiększą ich bezpieczeństwo pożarowe i powodziowe. Ponadto, zwiększy atrakcyjność turystyczną regionu (zbiorniki retencyjne wykorzystywane do celów rekreacji, stawy rybne).

Powiększenie zasobów wodnych i stworzenie możliwości regulowania ich wielkości w dostosowaniu do wymogów upraw rolniczych będzie miało wpływ na dobór uprawianych roślin i stan zadrzewień śródpolnych. Na obszarach niegdyś osuszanych zatrzymanie wody w glebie spowolni proces degradacji gleb torfowych (murszenia). Ponadto, wzrost wilgotności przesuszonych gleb przyczyni się do zwiększenia produktywności użytków zielonych.

Spowolnienie odpływu wód powierzchniowych może przyczynić się do zahamowania procesu obniżania się poziomu wód gruntowych.

Na terenach zadrzewionych mała retencja powinna zahamować zanikanie lasów łągowych, wzmocnić środowisko borów sosnowych oraz powstrzymać zanikanie ekosystemów śródleśnych związanych ze środowiskiem wodnym. Natomiast zagrożeniem dla tego środowiska

mogłoby być powstanie trwałych zalewów w przyjeziornych częściach lasów – jako skutek nadmiernego spiętrzenia wód.

W przypadku jezior realizacja zadań z zakresu małej retencji stworzy szansę na zrekomensowanie powstałych już ubytków wody związanych z trwałym procesem obniżania się lustra wody. Wpłyne to na zwiększenie objętości hodowlanej ryb.

Podpiętrzenie jezior zwiększy też potencjał czynnika wodnego w turystycznej ofercie województwa, zwiększając atrakcyjność regionu. Niemniej jednak, podpiętrzenie poziomu jezior może stanowić zagrożenie dla istniejącej infrastruktury turystycznej, drogowej.

Obecność wód otwartych w przestrzeni rolniczej jest zjawiskiem korzystnym także dla mikroklimatu. Zbiorniki wodne zlokalizowane w przesuszonych środowiskach mogą poprawić stan ekosystemów nieleśnych i leśnych, złagodzić wpływ nagłych wahań temperatury, poprawić wilgotność powietrza.

Realizacja Programu małej retencji może mieć negatywny wpływ na naturalne populacje ryb, szczególnie ryb łososiowatych: pstrąga potokowego, lipienia, troci i łososia. Podstawowym zagrożeniem wynikającym z konstruowania budowli piętrzących na rzekach przymorza jest fragmentacja siedlisk i utrudnienie wędrówek ryb, zarówno tarliskowych jak i pokarmowych. Jednocześnie, regulowanie cieków często obejmuje usunięcie nadbrzeżnych zakrzaceń, będących schronieniem dla ryb młodocianych i osłoną tarlisk. Źle skonstruowane przepławki bądź nie pełnią swojej funkcji, bądź wykorzystywane są przez kłusowników.

Rozwój i rozbudowa stawów rybnych, szczególnie stawów typu pstrągowego, w związku z realizacją Programu małej retencji może osłabić populację ryb „dzikich”. Zagrożenie stanowią zanieczyszczenia wód zrzucanych z intensywnych hodowli ryb, zawierające między innymi zanieczyszczenia bakteriologiczne (w tym wirus krwotocznej posocznicy ryb łososiowatych, powodujących znaczne straty w hodowlach i populacjach dzikich). Ponadto, ryby hodowlane, które przedostały się do środowiska naturalnego, mogą osłabiać pulę genetyczną populacji dzikich.

Działania inwestycyjne w zakresie małej retencji zlokalizowane są często w cennych przyrodniczo miejscach w krajobrazie leśnym (bagna śródleśne, ciek, stawy, łąki śródleśne, źródłiska). Pomimo generalnie pozytywnych dla środowiska skutków małej retencji, istnieje niebezpieczeństwo, że niektóre działania inwestycyjne mogą powodować istotne straty przyrodnicze – np. zalanie cennych torfowisk mechowiskowych, zalanie i zniszczenie źródeł, kopanie zbiorników wodnych w torfowiskach.

XVII. PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Ogółem w programie małej retencji dla województwa zachodniopomorskiego przewiduje się wykonanie wielu obiektów, jednak z uwagi na możliwości finansowe i uwzględnienie rzeczywistych potrzeb w niniejszym opracowaniu wybrano 84 projekty priorytetowe, które są zawarte w poniższym zestawieniu:

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
1.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach - nawodnienia	kanal Sławęcín	Odbudowa systemu nawodnień - zastawka, przepust z piętrzeniem	120	Radaczewo, Sławęcín	Choszczno	22	-	0,00018	2014
2.		rzeka Bagnica II	Odbudowa systemu nawodnień - przepust z piętrzeniem, zastawka, wlot z piętrzeniem	150	Kraśnik	Recz	300	-	0,9	2012
3.		kanal Żeliszewo	Odbudowa systemu nawodnień - 2 zastawki	100	Recz, Rajsko	Recz	12	-	0,0008	2010
4.		strumień Płoszkowo	Odbudowa systemu nawodnień - wyk. 2 mnichów, 2 przepusty z piętrzeniem, 3 wloty do rurociągu	340	Płoszkowo, przeczno, Breń	Bierzwnik	100	-	0,0035	2011
5.		strumień Strumiennie	Odbudowa systemu nawodnień - 5 przepustów z piętrzeniem	260	Podlasie, Brzeziny	Drawno	340	-	0,09	2012
6.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach (nowe)	kanal Sławęcín	Budowa obiektu nawodnego - 2 zastawki + remont progu	180	Sławęcín	Choszczno	20	-	0,0036	2014
7.		rzeka Koczyńska	Budowa obiektu nawodnego - 3 zastawki	180	Objezierze, Chłopowo	Krzęcín	120	-	0,004	2011

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
8.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	jeziro Stobnica	zastawka	160	Korytowo	Choszczno	-	110	1,237	2013
9.		jeziro Klukom	zastawka	150	Choszczno	Choszczno	-	84,55	0,25	2010
10.		Jez Korytowo	zastawka	160	Korytowo	Choszczno	-	92,9	0,63	2015
11.		jeziro Raduń	zastawka	170	Raduń	Choszczno	-	101,2	0,51	2010
12.		jeziro Pełcz Duży	zastawka	200	Trzęsacz, Ługowo, Krzynki	Pełczyce	-	301	1	2014
13.		jeziro Dominikowo	zastawka	150	Dominikowo	Drawno	-	74,73	0,37	2015
14.		jeziro Smolary	zastawka	150	Zieleniewo	Bierzwnik	-	93,32	0,47	2013

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
15.		jeziro Wielkie Wyrwy	zastawka	180	Wygon	Bierzwnik	-	235,82	1,18	2013
16.		jeziro Starzyce	zastawka	160	Starzyce	Bierzwnik	-	91,52	0,27	2012
17.		jeziro Kosino	zastawka	140	Rębusz	Bierzwnik	-	55,9	0,28	2012
18.		jeziro Bukowskie	zastawka	140	Objezierze	Krzęcin	-	65,01	0,26	2013
1. Razem TO Choszczno				3 090			914	1305,95	7,4591	
19.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	Zarańsko-Rydzewo, j. Rydzewo	stabilizacja poziomu wody w jeziorze - odbudowa koryta rzeki na odcinku 0,300 km oraz budowa zastawki w km 0+300	600	Rydzewo	Drawsko Pomorskie	-	49,5	0,179	2010
20.		Stara Rega, J.Dołgie Małe	stabilizacji poziomu wody w jeziorze oraz wykorzystanie do nawodnień użytków zielonych wraz z budową urządzeń piętrzących	580	Żółte	Drawsko Pomorskie	-	78,2	0,33225	2011

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
21.		Stara Rega, j.Gęgnowo Duże	stabilizacja poziomu wody w jeziorze oraz wykorzystanie do nawodnień użytków zielonych wraz z odbudową urządzeń piętrzących,	1 093	Łąbędzie	Drawsko Pomorskie	-	180	0,8295	2012
22.		Stara Rega, j.Będargowo	stabilizacja poziomu wody w jeziorze oraz wykorzystanie do nawodnień użytków zielonych wraz z odbudową urządzeń piętrzących	1 230	Nętno	Drawsko Pomorskie	-	60	0,36	2013
23.		Zarańsko Rydzewo, j.Zarańsko	stabilizacja poziomu wody w jeziorze - budowa zastawki w km 4+500,	350	Żółte	Drawsko Pomorskie	-	215	1,2775	2010
24.		Kokna, J.Dołgie	stabilizacja poziomu wody w jeziorze - odbudowa stopnia faszynowego w km 7+010,	480	Dołgie	Ostrowice	-	100	0,3	2014
2. Razem TO Drawsko Pomorskie				4 333			0	682,70	3,2783	
25.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach - nawodnienia	K. Żarnowski	modernizacja jazu	300	Czarnocin	Stepnica	-	2,5	0,025	2011

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
26.	Podpiętrzenie jezior	Struga Przybiernowska	odbudowa zastawki	600	Przybiernów	Przybiernów	-	90	0,135	2011
27.		rz. Stepnica	modernizacja jazu	600	Budzieszowce	Maszewo	-	20	0,306	2013
28.		rz. Stepnica	modernizacja jazu	600	Maciejewo	Maszewo	-	81	1,224	2010
3. Razem TO Goleniów				2 100			0	193,50	1,6900	
29.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach - nawodnienia	str. Stuchowska	odbudowa systemu nawodnień	500	Rzęskowo, Przybiernówko, Wilczkowo	Gryfice	170	-	0,015	2011
30.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach (nowe)	rz. Sowno	budowa systemu nawodnień	140	Sowno	Płoty	40	-	0,007	2011
31.	Zbiorniki retencyjne - suche	Mrzeżyno (przy stacji pomp) – rz. Stara Rega Gryficka	odbudowa zbiornika, odbudowa jazu, odbudowa mnicha pod wałem, roboty ubezpieczeniowe skarp przy wylocie za	420	Mrzeżyno	Trzebiatów	420	-	0,9	2011

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
			przepompownią, renowacja kanałów 12,48 km							
32.		Brojce rzeka Mołstowa	odbudowa zbiornika, budowa jazu	1 000	Brojce	Brojce	-	60	1,5	2012
33.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	jez. Kołomąc	podpiętrzenie jeziora o 0,6m., budowa jazu na odpływie (rz. Wołcza)	100	Kołomąc	Gryfice	-	34,03	0,2	2012
34.		jez. Trzygłowski e II	podpiętrzenie jeziora o 0,6m., budowa zastawki i rurociągu łączącego 2 jeziora na długości 110 m	160	Trzygłów	Gryfice	-	120	0,72	2012
4. Razem TO Gryfice				2 320			630	214,03	3,3420	
35.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	Rz. Rurzyca – jez. Klasztorne	Zastawka lub jaz, droga dojazdowa, rowy opaskowe, regulacja/konserwacja rzeki Rurzyca na odpływie do jez. Miejskiego.	370	Klasztorna	Trzcińsko Zdrój	-	22	0,15	2012

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
36.		Jez. Miejskie – zbiornik Trzcińsko Zdrój	Jaz lub zastawka na rzece Rurzyca, zastawka na rzece Tywa przy wypływie z jez. Strzeszowskiego, przebudowa przepustów szt.2, droga dojazdowa.	540	Trzcińsko Zdrój	Trzcińsko Zdrój	-	43	0,18	2009
37.		Jez. Dłużec i bez nazwy	Modernizacja istniejącej zastawki wraz z bud. przepławki w świetle zastawki, bud. grobli czołowej na dł.790 m.	450	Banie	Banie	-	107	0,363	2009
38.		Jez. Mętno Rz. Kalica	Zastawka bystrza, droga dojazdowa o dł. ca 50 mb	270	Mętno	Chojna	-	142	0,56	2009
5. Razem TO Gryfino				1 630			0	314,00	1,2530	
39.	Zbiorniki retencyjne - suche	Rz. Niemica - zbiornik Benice-Koplino	Jaz na rzece km 12+350 +czołowa zapr.ziemna+doprowad z.wody do jez.Śniatowskiego	4 000	Benice, Koplino	Kamień, Golczewo	-	35	0,35	2009
40.		Chomino-Benice k.Margowo - zbiornik	Budowa zastawki piętrzącej na wlocie do rurociągu	100	Chomino	Świerzno	-	80	0,8	2009

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
41.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	Sniatowskie - stabilizacja poziomu wody w jeziorze	Przepust z piętrzeniem na wlocie do kanału Górki km 2+450	160	Sniatowo	Kamień	-	34	0,2	2009
42.		Kończewskie - stabilizacja poziomu wody w jeziorze	Jaz na Strudze Lewińskiej w km 6+400 sw. 10m, wys. podpiętrzenia 0,3 m	150	Kończewo	Wolin	-	47	0,14	2014
6. Razem TO Kamień Pomorski				4 410			0	196,00	1,4900	
43.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	Błotnica, j. Kamienica	przebudowa budowli piętrzącej na wypływie z j. Kamienica i remont (umocnienie) koryta rzeki Błotnicy na odcinku około 500m od budowli	800	Trzynie i Pławęcino	Siemyśl	-	66,2	0,4284	2010
7. Razem TO Kołobrzeg				800			0	66,20	0,4284	
44.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	Czerwona, j. Parnowski e	stabilizacja poziomu wody w jeziorze wraz z budową zastawki w km 28+585 (wypływ z jeziora) i odbudową odcinka rzeki	60	Parnowo	Biesiekierz	-	61	2,395	2010

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
45.		Łozica, j.Łozice	stabilizacja poziomu wody w jeziorze wraz z odbudową zastawki w km 16+490 (wyptyw z jeziora) i odbudową odcinka rzeki poniżej odpływu	540	Łozice	Bobolice	-	37	0,206	2010
46.		Wielinka, j.Wielin	stabilizacja poziomu wody w jeziorze wraz z remontem rurociągu z piętrzeniem na rzece w km 6+063 (wyptyw z jeziora)	50	Wielin	Polanów	-	13	0,000603	2011
8. Razem TO Koszalin				650			0	111,00	2,6016	
47.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	Jezioro Rokitno	Zastawka z przepławką.	180	Rokitno	Nowogródek	-	84	0,672	2010
48.		Jezioro Łubie	Jaz z przepławką	400	Głazów	Myślibórz	-	160	0,8	2011
49.		Jezioro Renice	Jaz z przepławką	300	Renice	Myślibórz	-	50	0,35	2012

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
50.		Jezioro Ostrowiec	Jaz z przepławką	350	Ostrowiec	Dębno	-	107	0,642	2013
51.		Jezioro Promień	Jaz z przepławką	300	Dyszno	Dębno	-	33	0,495	2014
9. Razem TO Myslibórz				1 530			0	434,00	2,9590	
52.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach - nawodnienia	Rzeka Dąbrzyca	Modernizacja budowli piętrzącej oraz koryta rzeki	300	Błotno	Nowogard	-	2	0,02	2011
53.		Rzeka Brzeźnicka, Węgorza	Odbudowa jazu, odbudowa zbiornika retencyjnego suchego	500	Lesięcin	Węgorzyno	-	10	0,1	2011
54.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	Jezioro Okrzeja	Budowa progu na wypływie wody z jeziora.	300	Mieszewo	Węgorzyno	-	101	0,3	2012
55.		Jezioro Mielno	Budowa progu na wypływie z jeziora.	300	Mielno	Węgorzyno	-	74	0,4	2010

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
56.		Jezioro Kościuszki	Budowa progu na wypływie z jeziora.	150	Kościuszki	Osina	-	56	0,1	2013
10. Razem TO Nowogard				1 550			0	243,00	0,9200	
57.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach - nawodnienia	Kanał Koliński	System nawodnień	170	Morzyca	Dolice	80	-	0,001	2009
58.	Zbiorniki retencyjne - suche	Zbiornik Pstrowicki działka nr.3/7, 249/6	Mnich Ø 1,0m wys .piętrzenia 3,15m	600	Nowielin	Pyrzyce	-	9,864	0,1	2011
59.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	Jez.Zaborsk o	Zastawka wysokość piętrzenia 0,80m	150	Cieszystaw	Warnice	-	44,6	0,36	2015
60.		Jez.Piaseczn o, Jez. Bukowina	Przepust z zastawką wysokość piętrzenia 0,5m	150	Mielno	Kozielice	-	57,91	0,29	2013
61.		Jez.Czarne	Zastawka wysokość piętrzenia 0,5m	170	Czarnowo	Kozielice	-	30,2976	0,15	2011

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
62.		Jez. Bez nazwy nr. działki 77	Jaz światło 1,0 m wys. Piętrz.1,0 m	700	2 m. Pyrzyce	Pyrzyce	-	7,749	0,07	2013
63.		Jez.Kościeln e	Jaz wysokość piętrzenia 0,5m	320	Lipiany	Lipiany	-	30,06	0,15	2015
11. Razem TO Pyrzyce				2 260			80	180,48	1,1210	
65.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach - nawodnienia	rzeka Wieprza	Odbudowa systemu nawodnień – rzeka Wieprza - Jarosław	800	Jarosław	Darłowo	170	-	0,009	2010
12. Razem TO Sławno				800			170	0,00	0,0090	
66.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach - nawodnienia	Jezioro Krzemień	Budowa : Jaz B = 2,0 m ; H = 0,70 m	1 500	Krzemień	Dobrzany	-	229,1	1,604	2009
67.		Jezioro Wiechowo	Budowa : Przepust z zastawką śr. 1,25 m	150	Wiechowo	Marianowo	-	19,5	0,16	2009
68.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach (nowe)	Jezioro Sierakowo	Odbudowa : Zastawki B = 1,20 m ; H = 1,0 m	130	Ognica	Dobrzany	-	64,8	0,648	2009

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
69.		Jezioro Ińsko	Odbudowa : Zastawki B = 1,20 m ; H = 1,0 m	120	m. Ińsko	Ińsko	-	589,9	2,36	2010
70.		Jezioro Stubnica (Wisola)	Odbudowa : Zastawki B = 1,00 m ; H = 1,0 m	120	Ciemnik	Ińsko	-	181,5	1,09	2010
71.		Jezioro Okuny	Odbudowa : Przepust z zastawką śr. 1,00 m	130	Linówko	Ińsko	-	46,7	0,42	2011
72.		Jezioro Kamienny Most	Odbudowa : Przepustu piętrzącego B = 1,0 m ; H = 0,8 m	130	Lublino	Chociwel	-	58,1	0,29	2011
73.	Zbiorniki retencyjne - suche	Zbiornik Dzwonowo	Budowa zbiornika, Odbudowa jazu : B = 5,50 m ; H = 1,50 m	500	Dzwonowo	Marianowo	-	3	0,03	2013
74.		Zbiornik Strzyżno	Budowa zbiornika + Jaz B = 4,0 m ; H = 2,00 m	300	Strzyżno	Stargard	-	150	1,5	2013
13. Razem TO Stargard Szczeciński				3 080			0	1342,60	8,1020	

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
75.	Zbiorniki retencyjne - suche	rz. Bukowa km 12+100 - 12+200	budowa zbiornika retencyjnego	500	Szczecin	m. Szczecin	-	1	0,01	2012
76.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	rz. Płonia; Staw Klasztorny i Cysterski	wykonanie budowli piętrzącej na wypływie ze stawów	400	Jezierzyce	m. Szczecin	-	8,6	0,043	2013
14. Razem TO Szczecin				900			0	9,60	0,0530	
77.	Zbiorniki retencyjne - suche	Baczyno	odbudowa mnicha, wysokość piętrzenia 4,5 m, wysokość całkowita 6,7m, uszczelnienie wału na długości 200m	400	Grzmiąca	Grzmiąca	-	27,86	0,305	2009
78.		Baczynko	odbudowa mnicha, wysokość piętrzenia 4,5 m, wysokość całkowita 6,7m, uszczelnienie wału na długości 200m, konserwacja doprowadzalnika "A" długości 1 800 m	400	Grzmiąca	Grzmiąca	-	19,54	0,214	2010
15. Razem TO Szczecinek				800			0	47,40	0,5190	
79.	Podpiętrzenie jezior - retencja jeziorowa	Wogra, j.Kłokowo	budowa zastawki w km 17+151 szerokość dna 1,2m, wysokość piętrzenia 1,0m ,	250	Kłokowo	Połczyn Zdrój	-	30,7	0,307	2010

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
80.		Rów Leśny, j. Klęckie	budowa zastawki w km 1+400 szerokość dna 2,0m, wysokość piętrzenia 1,0m	300	Donatowo	Połczyn Zdrój	-	135,45	1,3545	2011
81.		Rów R-3, j. Resko	budowa zastawki w km 0+715 szerokość dna 0,8m, wysokość piętrzenia 1,0m,	200	Stare Resko	Połczyn Zdrój	-	75,87	0,7587	2012
82.		Rów R-C, j. Słonowice	budowa zastawki w km 1+400 szerokość dna 1,0m, wysokość piętrzenia 2,0m,	250	Słonowice	Brzeźno	-	64,87	1,2974	2013
83.		Rów R-1, j. Pęczeryno	odbudowa zastawki w km 0+275. Wykonanie nasypu na długości 100m, szerokość dna 1,0m, wysokość piętrzenia 1,0m	600	Pęczeryno	Brzeźno	-	21,19	0,2119	2013
84.		Rów RA-1, j. Wilczkowo	odbudowa zastawki w km 0+455 szerokość dna 1,2m, wysokość piętrzenia 1,0m	250	Wilczkowo	Brzeźno	-	36,1	0,361	2014
85.		Rów R-31/2, j. Bystrzyno Wielkie	budowa zastawki w km 1+475. Na odcinku 400m podtopienie linii energetycznej, konieczne jej przełożenie. Szerokość dna 1,0m, wysokość	800	Bystrzyno	Świdwin	-	170	3,4	2015

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
			piętrzenia 2,0m,							
16. Razem TO Świdwin				2 650			0	534,18	7,6905	
86.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach - nawodnienia	rzeka Korytnica	Remont jazu dla podtrzymania retencji w jez. Kosiakowo przywrócenie upustu jałowego na jazu remont kanału ulgowego budowa stopnia wodnego	1 300	Polne 1/Kosiakowo	Miroslawiec	-	42	1,6	2010
17. Razem TO Wałcz				1 300			0	42,00	1,6000	
87.	Urządzenia piętrzące na rzekach i kanałach - nawodnienia	Rezerwat przyrody „Zielone Bagna”	Wykonanie budowli piętrzących na rowach na terenie rezerwatu „Zielone Bagna”	200	-	Połczyn Zdrój	-	55	1,6	2010
88.		Rezerwat przyrody „Bagno Ciemino”	Wykonanie oraz modernizacja istniejących budowli piętrzących na rowach na terenie rezerwatu „Bagno Ciemino”	400	-	Borne Sulinowo	-	200	3,4	2010
89.		Rzeka Tymienica	Budowa budowli piętrzącej na rzece Tymienicy – Rezerwat Przyrody „Wierzchomińskie Bagno”	200	Smolne	Będzino	-	42	1,2	2010

Tabela: PLAN REALIZACYJNY PIERWSZEGO ETAPU PROGRAMU MAŁEJ RETENCJI DO 2015 ROKU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Lp.	Nazwa rodzaju	Nazwa ciek	Zakres robót	Wartość robót [w tys. PLN]	Miejscowość	Gmina	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Planowany okres realizacji
90.		Torfowisko Toporzyk	Budowa zastawki	150	-	Połczyn Zdrój	-	43	0,65	2011
91.		Rezerwat przyrody „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały”	Budowa zastawki	150	-	Złocieniec	-	7,5	0,35	2011
92.		Rezerwat przyrody „Gogolewo”	Poprawa warunków retencji wody poprzez konserwację rowów na terenie rezerwatu	100	-	Marianowo	-	3	0,1	2011
93.		Rezerwat przyrody „Cisy Tychowski”	Poprawa warunków retencji wody poprzez konserwację rowów na terenie rezerwatu	100	-	Tychowo	-	10	0,3	2011
94	Zbiorniki retencyjne - suche	Zbiornik Kładkowo-Gąbin	Retencjonowanie wody w dolinie Regi	4 000	Kładkowo-Gąbin	Gryfice	-	220	1,1	2012
18.Inne działania w zakresie retencji wody.				5 300				360,50	7,6000	
RAZEM				35 503			1794	6277,14	52,1158	

XVIII. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Realizacja każdego z planowanych obiektów powinna być poprzedzona szczegółową analizą uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych, zarówno w zakresie gospodarki rolnej (w tym rybackiej), jak i leśnej. Obok dokumentacji technicznej, w myśl zapisów Ramowej Dyrektywy Wodnej, należy przeprowadzić analizę ekonomiczną, która pozwoli na ocenę efektywności kosztowej realizowanego obiektu (porównanie nakładów na realizację i eksploatację obiektu z przewidywanymi korzyściami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowo-przyrodniczymi).

Łącznie zatem w podziale na kategorie prowadzonych inwestycji w zakresie retencji wodnej w pierwszym etapie zostanie zrealizowanych:

Lp.	Nazwa rodzaju inwestycji	Powierzchnia nawodnień [ha]	Powierzchnia zbiorników [ha]	Retencja wody [mln m ³]	Koszt magazynowania 1m ³ wody w zł
1.	Odbudowa lub budowa systemów nawodnień	1794	-	2,732	1,14
2.	Retencja korytowa	-	14,5	0,145	7,59
3.	Retencja jeziorowa	-	5511,3	37,22	0,58
4.	Zbiorniki	-	751,3	12,02	0,68
RAZEM		1794	6277,1	52,12	

Analiza przyrodnicza powinna być przeprowadzona w sposób szczególnie dokładny na obszarach objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody. Dla realizacji tych obiektów wymagana będzie także zgoda Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody oraz, w przypadku obiektów, które mogą wpłynąć na obszar sieci Natura 2000, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach.

W związku z realizacją Programu Budowy Przepławek należy dążyć do zapewnienia ciągłości hydromorfologicznej cieków. Proponowane rozwiązania techniczne dla obiektów małej retencji, szczególnie w przypadku realizacji obiektu w korycie rzeki o charakterze naturalnym, powinny zapewnić możliwość migracji organizmów wodnych, zarówno ryb, jak i bezkręgowców i roślin wodnych. Zgodnie z wytycznymi Programu Budowy Przepławek, przy każdej budowli piętrzącej ograniczającej możliwość migracji organizmów wodnych, winno znajdować się urządzenie umożliwiające migrację ryb w górę rzeki. Praktycznie w każdym przypadku będzie to przepławka dla ryb.

W przypadku obiektów modernizowanych, gdzie budowa przepławki jest niemożliwa lub zbyt kosztowna, należy rozważyć możliwość partycypowania administratora obiektu w kosztach zarybień.

Wydaje się zasadnym, aby dokumentacja proponowanych obiektów była konsultowana ze środowiskiem przyrodników (np. stowarzyszeń wędkarskich dzierżawiących obwody rybackie na objętych programem małej retencji ciekach, dyrekcji lasów państwowych i parków krajobrazowych, organizacji pozarządowych), a także z właścicielami przyległych gruntów, a także władzami samorządowymi i właścicielami gruntów sąsiadujących z planowanymi obiektami.

W przypadku nowobudowanych obiektów, w szczególności zbiorników retencyjnych, niezbędne jest wskazanie administratora obiektu, odpowiedzialnego za jego eksploatację, konserwację i utrzymanie.

Wskazaniem jest sporządzenie elektronicznych wykazów istniejących, realizowanych i planowanych obiektów małej retencji na terenie województwa pomorskiego, wraz z aneksem graficznym – mapą cyfrową. Wykaz ten umożliwi przeprowadzenie kompleksowej oceny wpływu obiektów małej retencji na gospodarkę rolną i leśną, a także środowisko przyrodnicze i warunki rekreacji w regionie.

Wskazaniem jest podejmowanie działań związanych z propagowaniem kodeksu dobrych praktyk rolniczych: pozostawianie pasów ochronnych wzdłuż cieków i oczek śródpolnych, dostosowanie struktury upraw do stosunków wodnych.

XIX. LITERATURA

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 roku w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim,
- Polityka Ekologiczna Państwa,
- Strategia Gospodarki Wodnej,
- Polityka przestrzennego zagospodarowania kraju,
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem perspektywy 2012 – 2015,
- Program Budowy Przepławek dla ryb na terenie Województwa Zachodniopomorskiego,
- Pawlaczyk P. i in., Poradnik ochrony mokradeł – wydanie drugie, poprawione, Wydawnictwo Lubuskiego Klubu Przyrodników, Świebodzin, 2002